

Hari: ..... Tarikh: .....

BAB
1

POLA DAN JUJUKAN
PATTERNS AND SEQUENCES
HEAD MATHEMATICS MODULE 1

Buku Teks M.S. 2 – 6   **DSKP** SP1.1.1
TP2   **PT3** Persediaan ke arah PT3

SP1.1.1 TP2

1.1 Pola

A. Huraikan pola bagi setiap jujukan yang berikut.
Describe the pattern of each of the following.

CONTOH

1. $1, 4, 7, 10, 13, 16, \dots$ → Menambah 3 kepada nombor sebelumnya.

2. $82, 77, 72, 67, 62, \dots$ → Menolak 5 daripada nombor sebelumnya.

3. $128, 64, 32, 16, 8, \dots$ → Membahagi nombor sebelumnya dengan 2.

4. $9, 27, 81, 243, 729, \dots$ → Mendarab nombor sebelumnya dengan 3.

B. Huraikan pola bagi setiap yang berikut.
Describe the pattern of each of the following.

1. Nombor genap:
Even numbers: $2, 4, 6, 8, 10, \dots$ → Menambah 2 kepada nombor sebelumnya.

2. Nombor ganjil:
Odd numbers: $1, 3, 5, 7, 9, \dots$ → Menambah 2 kepada nombor sebelumnya.

3. Nombor Fibonacci:
Fibonacci numbers: $0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, \dots$ → Menambah 2 nombor sebelumnya.

4. Segi tiga Pascal:
Pascal's triangle:

Dua hujung bagi setiap baris dalam segi tiga itu diisi dengan 1. Nombor yang seterusnya diperoleh dengan Two ends of each row in the triangle filled with 1's. The subsequence numbers can be obtained by menambah 2 nombor pada baris sebelumnya.

1

Pautan Pantas

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 7 – 9   **DSKP** SP1.2.2
TP1, TP2   **PT3** Persediaan ke arah PT3

SP1.2.2 TP1 TP2

1.2 Jujukan

A. Huraikan pola bagi setiap jujukan yang berikut. Seterusnya, lanjutkan setiap jujukan itu dengan dua nombor sebelumnya dan dua nombor selepasnya.
Describe the pattern of each of the following sequences. Then, extend each sequence for two numbers before and two numbers after.

1. $80, 71, 62, 53, 44$
Pola: Menolak 9 daripada nombor sebelumnya.
Pattern: $80 - 9 = 71$, $71 - 9 = 62$, $62 - 9 = 53$, $53 - 9 = 44$
Dua nombor sebelum: $98, 89$ Dua nombor selepas: $35, 26$
Two numbers before: $98, 89$ Two numbers after: $35, 26$

2. $1, 024, -256, 64, -16, 4$
Pola: Membahagi nombor sebelumnya dengan -4 .
Pattern: $1 \div 4 = 0.25$, $0.25 \div 4 = -0.0625$, $-0.0625 \div 4 = 0.015625$, $0.015625 \div 4 = -0.00390625$
Dua nombor sebelum: $16, 384, -4, 096$ Dua nombor selepas: $-1, \frac{1}{4}$
Two numbers before: $16, 384, -4, 096$ Two numbers after: $-1, \frac{1}{4}$

3. $3, -3, 3, -3, 3$
Pola: Mendarab nombor sebelumnya dengan -1 .
Pattern: $3 \times -1 = -3$, $-3 \times 3 = 9$, $9 \times -1 = -9$, $-9 \times 3 = 27$
Dua nombor sebelum: $3, -3$ Dua nombor selepas: $-3, 3$
Two numbers before: $3, -3$ Two numbers after: $-3, 3$

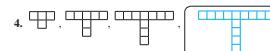
4. $x + 32, x + 36, x + 40, x + 44, x + 48$
Pola: Menambah 4 kepada nombor sebelumnya.
Pattern: $(x + 32) + 4 = x + 36$, $(x + 36) + 4 = x + 40$, $(x + 40) + 4 = x + 44$, $(x + 44) + 4 = x + 48$
Dua nombor sebelum: $x + 24, x + 28$ Dua nombor selepas: $x + 52, x + 56$
Two numbers before: $x + 24, x + 28$ Two numbers after: $x + 52, x + 56$

B. Lengkapatkan jujukan yang berikut.
Complete each of the following sequences.

1. $\frac{1}{2}, \frac{2}{3}, \frac{3}{4}, \frac{4}{5}, \frac{5}{6}, \frac{6}{7}, \frac{7}{8}$

2. $x + 1, x^2 + 2, x^3 + 3, x^4 + 4, x^5 + 5, x^6 + 6, x^7 + 7$

3. $\triangle, \circlearrowleft, \diamondsuit, \triangle, \circlearrowleft, \diamondsuit, \triangle, \circlearrowleft, \diamondsuit$

4.

2

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 10 – 11   **DSKP** SP1.3.1, 1.3.2   **PT3** Persediaan ke arah PT3

SP1.3.1 SP1.3.2 TP3

1.3 Pola dan Jujukan

Buat generalisasi bagi setiap jujukan yang berikut berdasarkan pola yang diberikan. Seterusnya, cari nombor yang ke-12 dalam jujukan nombor itu.
Make a generalisation for each of the following sequences based on the patterns given. Hence, find the 12th number in the sequences.

CONTOH

1. $2, 4, 6, 8, \dots$
Pola/Pattern: $2 = 2(1)$
 $4 = 2(2)$
 $6 = 2(3)$
 $8 = 2(4)$
 $Nombor\ ke-n = 2n, n = 1, 2, 3, \dots$

2. $1, 3, 5, 7, \dots$
Pola/Pattern: $1 = 2(1) - 1$
 $3 = 2(2) - 1$
 $5 = 2(3) - 1$
 $7 = 2(4) - 1$
 $Nombor\ ke-n = 2n - 1, n = 1, 2, 3, \dots$

3. $-5, -2, 1, 4, \dots$
Pola/Pattern: $-5 = 3(1) - 8$
 $-2 = 3(2) - 8$
 $1 = 3(3) - 8$
 $4 = 3(4) - 8$
 $Nombor\ ke-n = 3n - 8, n = 1, 2, 3, \dots$

4. $5, 10, 15, 20, \dots$
Pola/Pattern: $5 = 5(1)$
 $10 = 5(2)$
 $15 = 5(3)$
 $20 = 5(4)$
 $Nombor\ ke-n = 5n, n = 1, 2, 3, \dots$

5. $80, 70, 60, 50, \dots$
Pola/Pattern: $80 = 90 - 10(1)$
 $70 = 90 - 10(2)$
 $60 = 90 - 10(3)$
 $50 = 90 - 10(4)$
 $Nombor\ ke-n = 90 - 10n, n = 1, 2, 3, \dots$

6. $2, 5, 10, 17, \dots$
Pola/Pattern: $2 = 1^2 + 1$
 $5 = 2^2 + 1$
 $10 = 3^2 + 1$
 $17 = 4^2 + 1$
 $Nombor\ ke-n = n^2 + 1, n = 1, 2, 3, \dots$

7. $2, 6, 12, 20, \dots$
Pola/Pattern: $2 = 1(1 + 1)$
 $6 = 2(2 + 1)$
 $12 = 3(3 + 1)$
 $20 = 4(4 + 1)$
 $Nombor\ ke-n = n(n + 1), n = 1, 2, 3, \dots$

Nombor ke-12 = $12(12 + 1) = 144$

3

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 12 – 13   **DSKP** SP1.3.3
TP4, TP5   **PT3** Persediaan ke arah PT3

SP1.3.3 TP4 TP5

1.3 Pola dan Jujukan

Selaisaikan setiap yang berikut.
Solve each of the following.

1. Rajah di sebelah menunjukkan segi tiga Pascal.
The diagram shows a Pascal's triangle.
(a) Lengkapan segi tiga Pascal itu.
Complete the Pascal's triangle.
(b) Nombor dalam petak berlorek, $1, 3, 6, 10$ membentuk satu jujukan. Cari sebutan ke-6 dalam jujukan itu.
The number in the shaded boxes, $1, 3, 6, 10, 10$ form a sequence. Hence, find the 6th number in the sequence.

2. Rajah di bawah menunjukkan empat segi empat tepat yang pertama dalam satu jujukan.
The diagram shows the first four rectangles in a sequence.
(a) Buat satu generalisasi bagi luas segi empat tepat dalam jujukan itu.
Make a generalisation of the areas of the rectangles in the sequence.
Luas segi empat tepat, dalam cm^2 : $1 \times 3, 2 \times 4, 3 \times 5, 4 \times 6, \dots$
 $= 1 \times (1 + 2), 2 \times (2 + 2), 3 \times (3 + 2), 4 \times (4 + 2), \dots$
Luas segi empat tepat ke-n, dalam cm^2 : $n \times (n + 2), n = 1, 2, 3, \dots$

(b) Cari luas segi empat tepat yang ke-17 dalam jujukan itu.
Find the area of the 17th rectangle in the sequence.
Luas segi empat tepat, dalam cm^2 : $17 \times (17 + 2)$
 $= 17 \times 19$
 $= 323 \text{ cm}^2$

2. Rajah di bawah menunjukkan empat segi empat tepat yang pertama dalam satu jujukan.
The diagram shows the first four rectangles in a sequence.
(a) Buat satu generalisasi bagi luas segi empat tepat dalam jujukan itu.
Make a generalisation of the areas of the rectangles in the sequence.
Luas segi empat tepat, dalam cm^2 : $1 \times 3, 2 \times 4, 3 \times 5, 4 \times 6, \dots$
 $= 1 \times (1 + 2), 2 \times (2 + 2), 3 \times (3 + 2), 4 \times (4 + 2), \dots$
Luas segi empat tepat ke-n, dalam cm^2 : $n \times (n + 2), n = 1, 2, 3, \dots$

(b) Cari luas segi empat tepat yang ke-17 dalam jujukan itu.
Find the area of the 17th rectangle in the sequence.
Luas segi empat tepat, dalam cm^2 : $17 \times (17 + 2)$
 $= 17 \times 19$
 $= 323 \text{ cm}^2$

4

Hari: ..... Tarikh: .....

PRAKТИС PT3

Soalan 1

(a) (i) Bentuk dalam rajah di bawah disusun mengikut pola tertentu.
The shapes in the diagram are arranged in a certain pattern.

Antara berikut, yang manakah mempunyai pola yang sama seperti susunan di atas?
Which of the following has the same pattern as the arrangement?

[1 markah/1 mark]
HEBAT PEMAHARAN PRAK

A
B
C
D

(ii)

$$\begin{aligned} 5 - 3 &= 2 \\ 5 - 2 &= 3 \\ 5 - 1 &= 4 \\ 5 - 0 &= 5 \end{aligned}$$

Berdasarkan pola yang ditunjukkan di atas, apakah baris seterusnya dalam pola tersebut?
Based on the pattern, what will the next line in the pattern be?

[2 markah/2 marks]

$5 - (-1) = 6$

(iii)

$$\begin{aligned} 5 - 3 &= 2 \\ 5 - 2 &= 3 \\ 5 - 1 &= 4 \\ 5 - 0 &= 5 \end{aligned}$$

Tentukan bilangan segi empat sama bagi susunan ke-n.
Determine the number of squares of the nth arrangement.

[2 markah/2 marks]

Soalan 2

(c) Rajah di bawah menunjukkan tiga susunan segi empat sama yang pertama dalam satu susunan.
The diagram shows the first three arrangements of squares in a sequence.

Susunan pertama 1st arrangement
Susunan ke-2 2nd arrangement
Susunan ke-3 3rd arrangement

HEBAT PEMAHARAN PRAK

(i) Lengkapkan jadual di bawah.
Complete the table below.

[1 markah/1 mark]

Susunan Arrangement	Bilangan segi empat sama Number of squares
pertama 1st	2
ke-2 2nd	4
ke-3 3rd	6
ke-4 4th	8

(ii) Tentukan bilangan segi empat sama bagi susunan ke-n.
Determine the number of squares of the nth arrangement.

Pola: $2 = 2(1)$
 $4 = 2(2)$
 $6 = 2(3)$
 $8 = 2(4)$

Bilangan segi empat sama bagi susunan ke-n ialah $2n$, $n = 1, 2, 3, \dots$

(iii) Berapakah bilangan segi empat sama dalam susunan ke-60?
How many squares are there in the 60th arrangement?

[1 markah/1 mark]

Bilangan segi empat sama dalam susunan ke-60 $= 2 \times 60$
 $= 120$

(iv) Lengkapkan jadual di bawah.
Complete the table below.

[1 markah/1 mark]

Bilangan sisi Number of sides	Bilangan segi tiga Number of triangles
4	2
5	3
6	4
7	5

(v) Tentukan bilangan segi tiga dalam poligon yang mempunyai n sisi.
Determine the number of triangles in an n -sided polygon.

P: Tambah 9 kepada koordinat-x.
Add 9 to the x-coordinate.

R: Darab 10 kepada koordinat-x.
Multiply 10 to the x-coordinate.

Q: Darab 2 kepada koordinat-x dan kemudian tambah 1 kepada hasil darab.
Multiply 2 to the x-coordinate and then add 1 to the product.

Hari: ..... Tarikh: .....

Soalan 2

(a) Rajah di bawah menunjukkan dua susunan nombor, P dan Q. Isi petak kosong dengan nombor yang sesuai untuk melengkapkan jujukan nombor itu.
The diagram shows two number sequences, P and Q. Fill in the empty boxes with suitable numbers to complete the sequences.

[3 markah/3 marks]

(b) Rajah di bawah menunjukkan koordinat bagi tiga titik pada satah Cartesian.
The diagram shows the coordinates of three points on a Cartesian plane.

(1, 10), (2, 20), (3, 30)

HEBAT PEMAHARAN PRAK

(i) Antara berikut, yang manakah cara yang betul untuk mendapat koordinat-y?
Tandakan (✓) pada jawapan.
Which of the following is the correct way to get the y-coordinate? Mark (✓) for the answer.

[1 markah/1 mark]

P: Tambah 9 kepada koordinat-x.
Add 9 to the x-coordinate.

Q: Darab 10 kepada koordinat-x.
Multiply 10 to the x-coordinate.

R: Darab 2 kepada koordinat-x dan kemudian tambah 1 kepada hasil darab.
Multiply 2 to the x-coordinate and then add 1 to the product.

Hari: ..... Tarikh: .....

Soalan 2

(c) Rajah di bawah menunjukkan sebahagian daripada satu jujukan.
The diagram shows part of a sequence.

(i) Lengkapkan jadual di bawah.
Complete the table below.

[1 markah/1 mark]

Bilangan sisi Number of sides	Bilangan segi tiga Number of triangles
4	2
5	3
6	4
7	5

(ii) Tentukan bilangan segi tiga dalam poligon yang mempunyai n sisi.
Determine the number of triangles in an n -sided polygon.

[1 markah/1 mark]

Bilangan segi tiga dalam poligon yang mempunyai n sisi $= n - 2$

(iii) Sebuah poligon mempunyai 25 segi tiga.
Nyatakan bilangan sisi poligon itu.
A polygon has 25 triangles. State the number of sides of the polygon.

[2 markah/2 marks]

Katakan poligon itu mempunyai x sisi.
Maka, $x - 2 = 25$
 $x = 27$

Poligon itu mempunyai 27 sisi.

Hari: ..... Tarikh: .....

Hari: ..... Tarikh: .....

FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi, Menganalisis
Konteks: Pola dan Jujukan

1. Rajah di bawah menunjukkan satu corak yang dibentuk oleh matchsticks.
The diagram shows a design formed by matchsticks.

Bentuk pertama 1st shape
Bentuk ke-2 2nd shape
Bentuk ke-3 3rd shape

Jika pola ini diteruskan, berapakah matchs yang diperlukan untuk membentuk bentuk ke-12?
If the pattern is continued, how many matchsticks would be used to make the 12th shape?

[HEBAT PEMAHARAN PRAK]

Bilangan matchs yang digunakan untuk membentuk bentuk pertama, bentuk ke-2, bentuk ke-3, ...
 $= 7, 10, 13, \dots$

Bilangan matchs yang digunakan untuk membentuk bentuk ke-n $= 4 + 3n$, $n = 1, 2, 3, \dots$

Bilangan matchs yang digunakan untuk membentuk bentuk ke-12 $= 4 + 3(12) = 40$

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi, Menganalisis
Konteks: Pola dan Jujukan

2.

Rajah 1 Rajah 2 Rajah 3

Figure 1 Figure 2 Figure 3

Setiap segi empat sama kecil dalam rajah dibahagi kepada empat segi tiga yang sama saiz.
Each small square in the figures are divided into four triangles of equal size.

[HEBAT PEMAHARAN PRAK]

(a) Lengkapkan jadual di bawah. Isikan bilangan segi tiga dalam Rajah 3. Seterusnya, cari bilangan segi tiga dalam Rajah 4 jika jujukan bagi rajah itu dilanjutkan.
Complete the table below. Fill in the number of triangles in Figure 3. Hence, find the number of triangles in Figure 4 if the sequence of figures is extended.

Rajah Figure	1	2	3	4
Bilangan segi tiga Number of triangles	4	16	36	64

(b) Jujukan rajah itu dilanjutkan kepada rajah yang ke-40. Tanpa melukis dan mengira bilangan segi tiga, cari bilangan segi tiga dalam rajah yang ke-40.
The sequence of figures is extended to the 40th figure. Without drawing and counting the number of triangles, find the number of triangles in the 40th figure.

Bilangan segi tiga dalam rajah yang ke-n $= 4n^2$, $n = 1, 2, 3, \dots$

Bilangan segi tiga dalam rajah yang ke-40 $= 4(40)^2$
 $= 6400$

Hari: ..... Tarikh: .....

Hari: ..... Tarikh: .....

BAB 2

PEMFAKTORAN DAN PECAHAN ALGEBRA
FACTORISATION AND ALGEBRAIC FRACTIONS

HEBAT MATEMATIK MODUL 17

2.1 Kembangam

A. Kembangkan ungkapan algebra yang berikut.
Expand the following algebraic expressions.

CONTOH

$$\begin{aligned} 3(x - 6y) &= 3x - 18y \\ &= 3x^2 - 18xy \end{aligned}$$

1. $e(2 + 5f) = 2e + 5ef$

2. $4p(p - 3) = 4p^2 - 12p$

3. $\frac{2}{3}h(12h - 15k) = -15hk + 16h^2$

4. $-5m(3n - 2m) = -15mn + 10m^2$

5. $\frac{r}{4}(8r + 4s - 20) = -2r^2 - rs + 5r$

SP2.1.2 SP2.2

B. Kembangkan ungkapan algebra yang berikut.
Expand the following algebraic expressions.

CONTOH

$$\begin{aligned} (p + 2q)(3p - 5q) &= p^2 + 3pq - 5pq - 10q^2 \\ &= 3p^2 - 5pq + 5pq - 10q^2 \\ &= 3p^2 + pq - 10q^2 \end{aligned}$$

1. $(m + 7)(m - 3) = m^2 - 3m + 7m - 21$

2. $(8x - 1)(x - 4) = 8x^2 - 32x - x + 4$

3. $(9 - n)(4t + 3) = 36t + 27 - 4t^2 - 3t$

4. $2(3p - 8)(p - 2) = 2(3p^2 - 6p - 8p + 16)$

5. $(2h - 7)(2h + 7) = 4h^2 - 14h - 49$

6. $(5a + 3b)(5a - 3b) = 25a^2 - 15ab + 15ab - 9b^2$

7. $(4u + v)^2 = 16u^2 + 4uv + 4uv + v^2$

8. $(9w - 2x)^2 = 81w^2 - 36wx + 4x^2$

Hari: ..... Tarikh: .....

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 24 – 25 **DSKP** SP2.1.3 TP3 **PT3** Persediaan ke arah PT3

2.1 Kembangan

Permudahkan setiap ungkapan algebra yang berikut.
Simplify each of the following algebraic expressions.

SP2.1.3 TP3

1. $2uv(8v - u) - (6uv - u^2)$
 $= 16uv - 2u^2 - 6uv + u^2$
 $= -2u^2 + u^2 + 16uv - 6uv$
 $= -u^2 + 10uv$

2. $m(n - 4m) + 3n(4m - 2)$
 $= mn - 4m^2 + 12mn + 6n$
 $= -4m^2 + 12mn + mn + 6n$
 $= -4m^2 + 13mn - 6n$

3. $(h - k)^2 + 3hk$
 $= (h - k)(h - k) + 3hk$
 $= h^2 - 2hk + k^2 + 3hk$
 $= h^2 - 2hk + 3hk + k^2$
 $= h^2 + hk + k^2$

4. $(4 - p)(4 + p) + p(2p - 1)$
 $= 16 - p^2 + 2p^2 - p$
 $= -p^2 + 2p^2 - p + 16$
 $= p^2 - p + 16$

5. $(r - 2s)(r + 2s) + r(2r - s)$
 $= r^2 - 4s^2 + 2r^2 - rs$
 $= r^2 + 2r^2 - 4s^2 - rs$
 $= 3r^2 - 4s^2 - rs$

6. $(3x - y)(2x - 3y) - 10xy$
 $= 6x^2 - 9xy - 2xy + 3y^2 - 10xy$
 $= 6x^2 - 11xy - 10xy + 3y^2$
 $= 6x^2 - 21xy + 3y^2$

9

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 25 – 27 **DSKP** SP2.1.4 TP4 **PT3** Persediaan ke arah PT3

2.1 Kembangan

Selesaikan masalah yang berikut.
Solve the following problems.

SP2.1.4 TP4

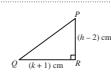
1. 1 kg mangga berharga RM2x. 1 kg jambu batu adalah RMy lebih murah daripada 1 kg mangga. Jika Zaida membeli p kg jambu batu itu, berapakah wang yang perlu dibayarnya?
1 kg of mangoes costs RM2x. 1 kg of guava is RMy cheaper than 1 kg of mangoes. If Zaida buys p kg of the guava, how much does she need to pay?

Jumlah wang yang perlu dibayarna
 $= p(2x - y)$
 $= RM(p(2x - py))$

2. Sekeping poster yang berbentuk segi empat tepat mempunyai panjang $(6u - v)$ cm dan lebar $(4u - 3v)$ cm. Cari luas, dalam cm^2 , poster itu.
A rectangular poster has length $(6u - v)$ cm and width $(4u - 3v)$ cm. Find the area, in cm^2 , of the poster.

Luas poster itu $= (6u - v)(4u - 3v)$
 $= 24u^2 - 18uv - 4uv + 3v^2$
 $= (24u^2 - 22uv + 3v^2) \text{ cm}^2$

3.

Dalam rajah di sebelah, PQR ialah sebuah segi tiga bersudut tegak. Cari kuasa dua bagi PQ .
In the diagram, PQR is a right-angled triangle. Find the square of PQ .

$PQ^2 = (h - 2)^2 + (k + 1)^2$
 $= (h - 2)(h - 2) + (k + 1)(k + 1)$
 $= h^2 - 4h + 4 + k^2 + 2k + 1$
 $= h^2 + k^2 - 4h + 2k + 5$

10

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 27 – 32 **DSKP** SP2.2.1, 2.2.2 TP1, TP3 **PT3** Persediaan ke arah PT3

2.2 Pemfaktoran

A. Senaraikan faktor-faktor bagi ungkapan algebra yang berikut.
List the factors of the following algebraic expressions.

SP2.2.1 TP1

CONTOH
 $8ab - b^2$
 $= b(8a - b)$
Faktor-faktor:
 b dan $8a - b$

1. $6e^2 - ef$
 $= e(6e - f)$
Faktor-faktor:
 e dan $6e - f$

2. $9x + 3x^2$
 $= 3x(3 + x)$
Faktor-faktor:
 $3x$ dan $3 + x$

3. $4m^2 - 8mn$
 $= 4m(m - 2n)$
Faktor-faktor:
 $4m$ dan $(m - 2n)$

4. $5u^2 - 5$
 $= 5(u - 1)(u + 1)$
Faktor-faktor:
 5 , $(u - 1)$ dan $(u + 1)$

5. $5rt - rp - 15st + 3ps$
 $= r(5t - p) - 3s(5t - p)$
 $= (r - 3s)(5t - p)$
Faktor-faktor:
 $(r - 3s)$ dan $(5t - p)$

6. $9r^2 - 15rs$
 $= 3r(3r - 5s)$

7. $8p - 16$
 $= 8(p - 2)$

8. $4h - 12hk$
 $= 4h(1 - 3k)$

9. $18u^2v - 30v^2$
 $= 6v(3u^2 - 5v)$

10. $21pq^2 - 7qr$
 $= 7q(3pq - r)$

11. $10m - 2m^2n$
 $= 2m(5 - mn)$

12. $20m^2n - 8mnp$
 $= 4mn(5m - 2p)$

13. $6a^2b - 16ab^2$
 $= 2ab(3a - 8b)$

14. $16xy - 32x^2yz$
 $= 16xy(1 - 2xz)$

11

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 27 – 32 **DSKP** SP2.2.2 TP3 **PT3** Persediaan ke arah PT3

2.2 Pemfaktoran

A. Faktorkan ungkapan algebra yang berikut.
Factorise the following algebraic expressions.

SP2.2.2 TP3

CONTOH
 $25a^2 - b^2$
 $= (5a)^2 - b^2$
 $= (5a - b)(5a + b)$

1. $p^2 - 36$
 $= p^2 - 6^2$
 $= (p - 6)(p + 6)$

2. $8r^2 - 8$
 $= 8(r^2 - 1)$
 $= 8(r - 1)(r + 1)$

3. $81t^2 - 1$
 $= (9t)^2 - 1$
 $= (9t - 1)(9t + 1)$

4. $9m^2 - 16n^2$
 $= (3m)^2 - (4n)^2$
 $= (3m - 4n)(3m + 4n)$

5. $27u^2 - 75v^2$
 $= (3u)^2 - (5v)^2$
 $= 3(3u - 5v)(3u + 5v)$

B. Faktorkan ungkapan algebra yang berikut.
Factorise the following algebraic expressions.

SP2.2.2 TP3

CONTOH
 $9r^2 - 30r + 25$
 $= (3r)^2 - 2(3r)(5) + 5^2$
 $= (3r - 5)^2$

1. $25w^2 - 10w + 1$
 $= (5w)^2 - 2(5w)(1) + 1^2$
 $= (5w - 1)^2$

2. $9e^2 + 48e + 64$
 $= (3e)^2 + 2(3e)(8) + 8^2$
 $= (3e + 8)^2$

3. $p^2 + 14pq + 49q^2$
 $= p^2 + 2p(7q) + (7q)^2$
 $= (p + 7q)^2$

4. $4h^2 - 20hk + 25k^2$
 $= (2h)^2 - 2(2h)(5k) + (5k)^2$
 $= (2h - 5k)^2$

5. $81x^2 - 36xy + 4y^2$
 $= (9x)^2 - 2(9x)(2y) + (2y)^2$
 $= (9x - 2y)^2$

C. Faktorkan ungkapan algebra yang berikut.
Factorise the following algebraic expressions.

SP2.2.2 TP3

CONTOH
 $uw + Su - 2vw - 10v$
 $= u(w + 5) - 2v(w + 5)$
 $= (u - 2v)(w + 5)$

1. $pq + 2p + 7q + 14$
 $= pq + 2 + 7(q + 2)$
 $= (p + 7)(q + 2)$

2. $mn - 2m + 3n - 6$
 $= m(n - 2) + 3(n - 2)$
 $= (m + 3)(n - 2)$

3. $2rs - 10rt - s^2 + 5st$
 $= 2(rs - 5t) - s(s - 5t)$
 $= (2r - s)(s - 5t)$

4. $8xy + 4xz - 2y^2 - yz$
 $= 4x(2y + z) - y(2y + z)$
 $= (4x - y)(2y + z)$

5. $5d^2 - 15df - ed + 3ef$
 $= 5(d^2 - 3f) - e(d - 3f)$
 $= (5d - e)(d - 3f)$

12

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 27 – 32 **DSKP** SP2.2.2 TP3 **PT3** Persediaan ke arah PT3

2.2 Pemfaktoran

A. Faktorkan ungkapan algebra yang berikut.
Factorise the following algebraic expressions.

SP2.2.2 TP3

CONTOH
 $25a^2 - b^2$
 $= (5a)^2 - b^2$
 $= (5a - b)(5a + b)$

1. $8r^2 - 8$
 $= 8(r^2 - 1)$
 $= 8(r - 1)(r + 1)$

2. $9e^2 + 48e + 64$
 $= (3e)^2 + 2(3e)(8) + 8^2$
 $= (3e + 8)^2$

3. $4h^2 - 20hk + 25k^2$
 $= (2h)^2 - 2(2h)(5k) + (5k)^2$
 $= (2h - 5k)^2$

4. $81x^2 - 36xy + 4y^2$
 $= (9x)^2 - 2(9x)(2y) + (2y)^2$
 $= (9x - 2y)^2$

5. $81x^2 - 36xy + 4y^2$
 $= (9x)^2 - 2(9x)(2y) + (2y)^2$
 $= (9x - 2y)^2$

C. Faktorkan ungkapan algebra yang berikut.
Factorise the following algebraic expressions.

SP2.2.2 TP3

CONTOH
 $uw + Su - 2vw - 10v$
 $= u(w + 5) - 2v(w + 5)$
 $= (u - 2v)(w + 5)$

1. $2rs - 10rt - s^2 + 5st$
 $= 2(rs - 5t) - s(s - 5t)$
 $= (2r - s)(s - 5t)$

2. $mn - 2m + 3n - 6$
 $= m(n - 2) + 3(n - 2)$
 $= (m + 3)(n - 2)$

3. $8xy + 4xz - 2y^2 - yz$
 $= 4x(2y + z) - y(2y + z)$
 $= (4x - y)(2y + z)$

4. $5d^2 - 15df - ed + 3ef$
 $= 5(d^2 - 3f) - e(d - 3f)$
 $= (5d - e)(d - 3f)$

3

2.2 Pemfaktoran

Selesaikan masalah yang berikut.
Solve the following problems.

1. Luas sekeping kadbon yang berbentuk segi empat sama ialah $(x^2 + 16x + 64)$ cm². Cari panjang, dalam cm, sisi bagi kadbon itu.
The area of a square cardboard is $(x^2 + 16x + 64)$ cm². Find the length, in cm, of the side of the cardboard.

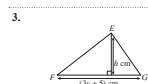
$$\begin{aligned} x^2 + 16x + 64 \\ = (x + 8)(x + 8) \end{aligned}$$

Panjang sisi kadbon = $(x + 8)$ cm

2. Harga sebuah kamus adalah $2x$ kali harga sebuah fail. Harga kamus itu ialah RM($4x^2 - 10xy$). Berapakah harga fail itu?
The price of a dictionary is $2x$ the price of a file. The price of the dictionary is RM($4x^2 - 10xy$). How much is the price of the file?

$$\begin{aligned} 4x^2 - 10xy \\ = 2x(2x - 5y) \end{aligned}$$

Harga fail = RM($2x - 5y$)

Rajah di sebelah menunjukkan segi tiga EFG. Diberi luas segi tiga itu ialah $(6y^2 + 10y)$ cm², cari tinggi, dalam cm, segi tiga itu.
The diagram shows a triangle EFG. Given the area of the triangle is $(6y^2 + 10y)$ cm², find the height, in cm, of the triangle.

$$\text{Luas segi tiga } EFG = \frac{1}{2}(h)(3y + 5)$$

$$\begin{aligned} \frac{1}{2}h(3y + 5) &= 6y^2 + 10y \\ \frac{1}{2}h(3y + 5) &= 2y(3y + 5) \\ \frac{1}{2}h &= 2y \\ h &= 4y \end{aligned}$$

Maka, tinggi segi tiga EFG ialah 4y cm.

2.3 Ungkapan Algebra dan Hukum Operasi Asas Aritmetik

A. Permudahkan setiap yang berikut.
Simplify each of the following.

$$\begin{array}{lcl} 1. \frac{3x}{8} + \frac{x}{8} & & 2. \frac{p-1}{5xy} + \frac{3}{5xy} \\ = \frac{3x+x}{8} & & = \frac{p-1+3}{5xy} \\ = \frac{4x}{8} & & = \frac{p+2}{5xy} \\ = \frac{x}{2} & & \end{array} \quad \begin{array}{lcl} 3. \frac{6}{k} - \frac{3+h}{k} & & 4. \frac{n+3}{9m} - \frac{4n-3}{9m} \\ = \frac{6-3-h}{k} & & = \frac{n+3-4n+3}{9m} \\ = \frac{3-h}{k} & & = \frac{6-3n}{9m} \\ & & = \frac{3(2-n)}{9m} \\ & & = \frac{2-n}{3m} \end{array}$$

B. Permudahkan setiap yang berikut.
Simplify each of the following.

$$\begin{array}{lcl} 1. \frac{1}{4d^2} + \frac{3}{d^2} & & 2. \frac{n}{3x} - \frac{m}{5x^2} \\ = \frac{1}{3r} - \frac{1+5r}{9} & & = \frac{n(5x)}{3x(5x)} - \frac{m(3)}{5x^2(3)} \\ = \frac{1(3)}{3r(3)} - \frac{(1+5r)r}{9(r)} & & = \frac{5nx}{3x^2} - \frac{3m}{15x^2} \\ = \frac{3-r-5r^2}{9r} & & = \frac{13}{4d^2} \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 3. \frac{3k}{10} + \frac{1-k}{5} & & 4. \frac{2}{9ef} - \frac{3}{ef} \\ = \frac{3k}{10} + \frac{(1-k)(2)}{5(2)} & & = \frac{2(1)}{9ef} - \frac{3(7)}{ef(7)} \\ = \frac{3k+2-2k}{10} & & = \frac{2i-21}{7xy} \\ = \frac{k+2}{10} & & \end{array} \quad \begin{array}{lcl} 5. \frac{2d-1}{9ef} + \frac{3-d}{ef} & & \\ = \frac{2d-1}{9ef} + \frac{(3-d)(9)}{ef(9)} & & \\ = \frac{2d-1+27-9d}{9ef} & & \\ = \frac{26-7d}{9ef} & & \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 6. \frac{k+1}{4mn} - \frac{5}{6m} & & 7. \frac{2p+1}{pq} - \frac{6r-1}{3qr} \\ = \frac{(k+1)y(3n)}{4mn} - \frac{5(2m)}{6m(2m)} & & = \frac{(2p+1)(3r)}{pq(3r)} - \frac{(6r-1)p}{3qr(p)} \\ = \frac{3nk+3n-10m}{12mn} & & = \frac{6pr+3r-6pr+p}{3pqr} \\ & & = \frac{3r+p}{3pqr} \end{array} \quad \begin{array}{lcl} 8. \frac{m-5}{8mn} + \frac{1+n}{3mn} & & \\ = \frac{(m-5)(3n)}{8mn(3n)} + \frac{(1+n)(8)}{3mn(8)} & & \\ = \frac{3mn-15n+8+8n}{24mn} & & \\ = \frac{3mn-7n+8}{24mn} & & \end{array}$$

2.3 Ungkapan Algebra dan Hukum Operasi Asas Aritmetik

A. Permudahkan setiap ungkapan yang berikut.
Simplify each of the following expressions.

$$\begin{array}{lcl} 1. \frac{2}{5q} \times \frac{p}{mn} & & 2. \frac{v^2}{20a} \times \frac{5w}{uv} \\ = \frac{2p}{5mnq} & & = \frac{v^2}{4u^2} \times \frac{5w}{u\lambda} \\ & & = \frac{vw}{4u^2} \end{array} \quad \begin{array}{lcl} 3. \frac{df}{8eg} \times \frac{12e^2g}{5f} & & \\ = \frac{df}{8eg} \times \frac{12e^2g}{5f} & & \\ = \frac{3de}{10fg} & & \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 4. \frac{rs}{10r^2} \times (6st - 8t) & & 5. \frac{15xy}{x+3} \times \frac{x^2-9}{3y} \\ = \frac{rs}{5} \times 3y(3s-4) & & = \frac{15xy}{x+3} \times \frac{(x-3)(x+3)}{3y} \\ = \frac{rs(3s-4)}{5t} & & = 5tx(x-3) \\ = \frac{3rst(4-3s)}{5t} & & = 5x^2 - 15x \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 6. \frac{6mk-9k}{2m+k} \times \frac{4m^2+2mk}{2m-3} & & \\ = \frac{3k(2m-3)}{2m+k} \times \frac{2m(2m+k)}{2m-3} & & \\ = 6mk & & \end{array}$$

B. Permudahkan setiap ungkapan yang berikut.
Simplify each of the following expressions.

$$\begin{array}{lcl} 1. \frac{2m}{5n} \div \frac{n}{4p} & & 2. \frac{4y^2}{15u} \div \frac{t}{12u^2} \\ = \frac{2m}{5n} \times \frac{4p}{n} & & = \frac{4y^2}{15u} \times \frac{12u^2}{t} \\ = \frac{8mp}{5n^2} & & = \frac{16}{5} s^2 tu \end{array} \quad \begin{array}{lcl} 3. \frac{7w}{9u^2v} \div \frac{21w^2}{uv^2} & & \\ = \frac{7w}{9u^2v} \times \frac{uv^2}{21w^2} & & \\ = \frac{v}{27uw} & & \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 4. \frac{3p}{6p-q} \div \frac{3p-2q}{4q} & & 5. \frac{6a^2+15ef}{e^2-4f^2} \div \frac{3e}{e+2f} \\ = \frac{3p}{6p-q} \times \frac{4q}{3p-2q} & & = \frac{3(2e+5f)}{(e-2f)(e+2f)} \times \frac{e+2f}{3e} \\ = \frac{12pq}{(6p-q)(3p-2q)} & & = \frac{2e+5f}{e} \\ = \frac{12pq}{(6p-q)(3p-2q)} & & = \frac{e+2f}{p(3-p)} \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 6. \frac{m-n}{(3-p)^2} \div \frac{mp-np}{p^2-9} & & 7. \frac{m-n}{(3-p)^2} \times \frac{np}{p(m-n)} \\ = \frac{m-n}{(3-p)^2} \times \frac{p^2-9}{(3-p)(3-p)} & & = \frac{m-n}{(3-p)^2} \times \frac{np}{p(m-n)} \\ = \frac{m-n}{(3-p)^2} \times \frac{(p-3)(p+3)}{p(m-n)} & & = \frac{m-n}{(3-p)^2} \times \frac{p(-p)}{p(m-n)} \\ = \frac{m-n}{(3-p)^2} \times \frac{-p(p+3)}{p(m-n)} & & = \frac{-p(p+3)}{(3-p)^2} \\ = \frac{-p(p+3)}{(3-p)^2} & & = \frac{-p(p+3)}{(3-p)^2} \end{array}$$

2.3 Ungkapan Algebra dan Hukum Operasi Asas Aritmetik

B. Permudahkan setiap ungkapan algebra yang berikut.
Simplify each of the following algebraic expressions.

$$\begin{array}{lcl} 1. \frac{u^2-1}{5-u} \times \frac{10v-2uv}{1+u} & & 2. \frac{6p^2-2pq}{p^2-2pq-q^2} \times \frac{3q-3p}{9p^2-q^2} \\ = \frac{(u-1)(u+1)}{5-u} \times \frac{2v(5-u)}{1+u} & & = \frac{2p(3p-q)}{(p-q)(p-q)} \times \frac{3(q-p)}{(3p-q)(3p+q)} \\ = 2v(u-1) & & = \frac{2p}{(p-q)(3p-q)} \times \frac{-3(p-q)}{3p+q} \\ & & = \frac{-6p}{(p-q)(3p+q)} \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 3. \frac{16-25t^2}{t-2} \div \frac{8s-10st}{2s-4} & & 4. \frac{1-4n+4n^2}{6m^2+9mn} \div \frac{3n-6n^2}{4m^2-9n^2} \\ = \frac{(4-5t)(4+5t)}{t-2} \times \frac{3(2s-4)}{2s(4-5t)} & & = \frac{(1-2n)(7-2n)}{3m(2n+3)(4n+3)} \times \frac{(2m-3n)(2m+3n)}{5n(7-2n)} \\ = \frac{(4-5t)(4+5t)}{t-2} \times \frac{3(2s-4)}{2s(4-5t)} & & = \frac{(1-2n)(2m-3n)}{9mn} \\ = \frac{3(2s-4)}{2s} & & \end{array}$$

$$\begin{array}{lcl} 5. \frac{c^2-16f^2}{12ef+3e^2} \times \frac{9e^2}{2ce-8f} & & 6. \frac{h^2-2hk}{4-4h+h^2} \div \frac{h^2-4k^2}{h^2-4} \\ = \frac{(c-4f)(c+4f)}{12ef+3e^2} \times \frac{9e^2}{2ce-8f} & & = \frac{h(h-2k)}{(2-h)(2-h)} \div \frac{(h-2k)(h+2k)}{h^2-4} \\ = \frac{3e}{2} & & = \frac{h(h-2k)}{(2-h)(2-h)} \times \frac{-(2-k)(h+2k)}{(h-2k)(h+2k)} \\ & & = \frac{-h(h+2k)}{(2-h)(h+2k)} \end{array}$$

PRAKTIS PT3

Soalan 1

- (a) (i) Kemangkuan $-5(-y + 2)$.
 Expand $-5(-y + 2)$. [1 markah/1 mark]

A $5y + 10$
 B $5y - 10$
 C $-5y + 10$
 D $-5y - 10$

- (ii) Faktorkan:
 Factorise: [2 markah/2 marks]

(a) $4m + 9mn$
 $4m + 9mn = m(4 + 9n)$

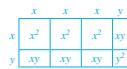
(b) $16x + 8$
 $16x + 8 = 8(2x + 1)$

(b) Permudahkan:

Simplify:
 $\frac{6k + 30}{6k} + \frac{k^2 - 25}{hk}$
 $\frac{6k + 30}{6k} + \frac{k^2 - 25}{hk}$ [4 markah/4 marks]
 $= \frac{h(6k + 30)}{6k(hk)} + \frac{(k - 5)(k + 5)}{hk}$
 $= \frac{h}{k - 5}$

- (c) Dengan menggunakan jubin algebra, lukiskan rajah yang dapat mewakili $(3x + y)(x + y)$. Seterusnya, tulis kembangkan bagi ungkapan itu yang mewakili jumlah luas rajah itu.
 By using algebraic tiles, draw a diagram that represents $(3x + y)(x + y)$. Hence, write the expansion of the expression that represents the total area of the diagram.

[3 markah/3 marks]

Jumlah luas rajah = $3x^2 + 4xy + y^2$

Soalan 2

- (a) Diberi $7mn - n^2 = n(7m - n)$, nyatakan faktor-faktor bagi ungkapan itu.
 Given $7mn - n^2 = n(7m - n)$, state the factors of the expression.

[2 markah/2 marks]

- (b) Permudahkan:
 Simplify:

[5 markah/5 marks]

(i) $\frac{5x}{8} - \frac{1}{6y}$
 $\frac{5x}{8} - \frac{1}{6y}$
 $= \frac{5x(3y)}{8(3y)} - \frac{1(4)}{6y(4)}$
 $= \frac{15xy - 4}{24y}$

(ii) $\frac{5x}{x^2 - 1} \times \frac{x^2 + x - 2}{20x^2 - 5xy}$
 $\frac{5x}{x^2 - 1} \times \frac{x^2 + x - 2}{20x^2 - 5xy}$
 $= \frac{5x}{(x-1)(x+1)} \times \frac{(x+2)(x-1)}{5x(4x-y)}$
 $= \frac{x+2}{(x+1)(4x-y)}$

- (c) Nona adalah n tahun lebih muda daripada Aida. 3n tahun kemudian, umur Yati adalah dua kali umur Nona. Umur Aida sekarang ialah x tahun. Hitung jumlah umur Aida dan Yati 3n tahun kemudian.
 Nona is n years younger than Aida. 3n years later, Yati's age is twice of Nona's age. Aida is x years old now. Calculate the total age of Aida and Yati 3n years later.

[3 markah/3 marks]

3n tahun kemudian,
 Umur Aida = $x + 3n$
 Umur Nona = $x + 3n - n$
 $= x + 2n$
 Umur Yati = $2(x + 2n)$
 Jumlah umur Aida dan Yati
 $= x + 3n + 2(x + 2n)$
 $= x + 3n + 2x + 4n$
 $= 3x + 7n$

17

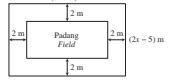
FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengalikanis

Koneks: Kemangkuan Ungkapan Algebra

Rajah di bawah menunjukkan sebuah padang yang berbentuk segi empat tepat. Padang itu dikelilingi dengan lorong selebar 2 m.

The diagram shows a rectangular field. The field is surrounded by a path which is 2 m wide.

- (a) Tulis satu ungkapan algebrar dalam m , yang mewakili perimeter padang itu.

Write an algebraic expression, in m , which represents the perimeter of the field.

Perimeter = $2(5x + 1 - 4) + 2(2x - 5 - 4)$
 $= 2(5x - 3) + 2(2x - 9)$
 $= 10x - 6 + 4x - 18$
 $= 14x - 24$

- (b) Hitung luas, dalam m^2 , lorong yang mengelilingi padang itu.

Calculate the area, in m^2 , of the path that surrounds the field.

Luas lorong = $(5x + 1)(2x - 5) - (5x + 1 - 4)(2x - 5 - 4)$
 $= (10x^2 - 25x + 2x - 5) - (5x - 3)(2x - 9)$
 $= (10x^2 - 23x - 5) - (10x^2 - 45x - 6x + 27)$
 $= 10x^2 - 23x - 5 - 10x^2 + 51x - 27$
 $= (28x - 32) m^2$

18

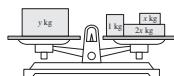
BAB 3

RUMUS ALGEBRA ALGEBRAIC FORMULAE

3.1 Rumus Algebra

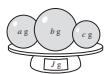
Tulis satu rumus bagi setiap situasi yang berikut.
 Write a formula for each of the following situations.

CONTOH

$y = 1 + x + 2x$
 $= 1 + 3x$

1.

$J = a + b + c$

2.

Kuboid di atas mempunyai isi padu V cm^3 .
 The cuboid has a volume of $V \text{ cm}^3$.

$V = 4y \times 4 \times y$
 $= 16y^2$

3.

Perimeter bagi segi tiga di atas ialah P cm.
 The perimeter of the triangle is P cm.

$P = (x + y) + (y + 5) + (y + 5)$
 $= x + y + y + 5 + y + 5$
 $= x + 3y + 10$

4.

Rajah di atas terdiri daripada sebuah segi empat tepat dan sebuah segi tiga bersudut tegak. Luas rajah itu ialah $A \text{ cm}^2$.
 The diagram consists of a rectangle and a right-angled triangle. The area of the diagram is $A \text{ cm}^2$.

$A = p \times t + \frac{1}{2} \times b \times t$
 $= pt + \frac{1}{2}t$

5.

$T = 3(p + q + (q + 3))$
 $T = 3(p + q + 3)$
 $T = 3(p + 2q + 3)$
 $T = 3p + 6q + 9$

19

DSKP SP3.1.2 PT2

Determine whether the variable in the brackets is the subject of the formula.

Yaa

Bukan

- B. Ungkapkan pemboleh ubah dalam tanda kurung sebagai perkara rumus.
 Express the variable in the brackets as the subject of the formula.

$v = \frac{u}{5}$
 $\sqrt{q} = 6p$
 $q = 36p^2$

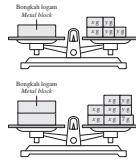
$y + 5 = 4x$
 $4x = y + 5$
 $x = \frac{y + 5}{4}$
 $L - \pi j^2 = \pi js$
 $\pi js = L - \pi j^2$
 $s = \frac{L - \pi j^2}{\pi j}$

$x^2 - y^2 = z^2$
 $z^2 = x^2 - y^2$
 $z = \sqrt{x^2 - y^2}$
 $\frac{1}{u} + \frac{1}{v} = \frac{1}{f}$
 $\frac{u+v}{uv} = \frac{1}{f}$
 $f = \frac{uv}{u+v}$

20

- Hari: _____ Tarikh: _____
- (c) Riduan ada dua bongkah logam yang sama jisim. Apabila dia menimbang satu bongkah logam dan dua bongkah logam, keadaan neraca adalah seperti yang ditunjukkan dalam rajah di bawah.
Riduan has two metal blocks of equal mass. When he weighs one metal block and two metal blocks, the positions of the balances are shown in the diagram.

Tulis satu rumus untuk menunjukkan hubungan antara pemboleh ubah x dan y . Ungkapkan y sebagai perkataan rumus.
Write a formula to show the relationship between the variables x and y . Express y as the subject of the formula.

[3 markah/3 marks]

Jisim satu bongkah logam

$$= x + x + y + y$$

$$= 2x + 2y$$

Jisim dua bongkah logam

$$= x + x + x + x + y + y + y$$

$$= 5x + 2y + 7$$

Maka, $5x + 2y + 7 = 2(2x + 3y)$

$$5x + 2y + 7 = 4x + 6y$$

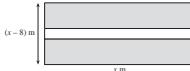
$$x + 7 = 4y$$

$$4y = x + 7$$

$$y = \frac{x + 7}{4}$$

FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi
Konteks: Rumus Algebra

Pak Abu mempunyai sebidang tanah berbentuk segi empat tepat dengan panjang x m dan lebar $(x - 8)$ m seperti yang ditunjukkan dalam rajah di sebelah.

Pak Abu has a plot of rectangle land with length x m and width $(x - 8)$ m as shown in the diagram.

$$\begin{aligned} L &= x \times (x - 8) - 2 \\ &= x(x - 8) - 2 \\ &= x^2 - 10x \\ &= x^2 - 10x \end{aligned}$$

25

BAB 4 POLIGON POLYGONS

SEKILAS MATEMATIK MODEL 2A

Buku Teks M.S. 56 – 58

DSKP SP4.1.1 TP1

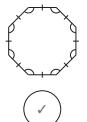
PT3 Persediaan ke arah PT3

4.1 Poligon Sekata

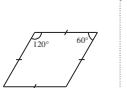
A. Tandakan (✓) bagi poligon sekata dan (✗) bagi poligon tak sekata.
Mark (✓) for the regular polygons and (✗) for the irregular polygons.

CONTOH

1.

✓

✗

3.

✗

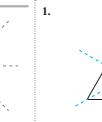
4.

✗

B. Lukis dan nyatakan bilangan paksi simetri bagi poligon sekata yang berikut.
Draw and state the number of axes of symmetry of the following regular polygons.

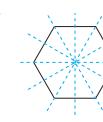
CONTOH

4 paksi simetri
axes of symmetry

3 paksi simetri
axes of symmetry

6 paksi simetri
axes of symmetry

26

4.1 Poligon Sekata

A. Lukis poligon sekata yang berikut dengan membahagi sama rata sudut pada pusat bulatan.
Draw the following polygons by dividing equally the angles at the centres of the circles.

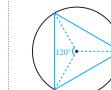
CONTOH

Heksagon sekata
Regular hexagon

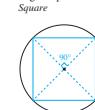
$$\begin{aligned} \text{Sudut pada pusat} \\ = \frac{360^\circ}{6} \\ = 60^\circ \end{aligned}$$

1. Segi tiga sama sisi Equilateral triangle

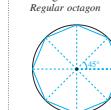
$$\begin{aligned} \text{Sudut pada pusat} \\ = \frac{360^\circ}{3} \\ = 120^\circ \end{aligned}$$

2. Segi empat sama Square

$$\begin{aligned} \text{Sudut pada pusat} \\ = \frac{360^\circ}{4} \\ = 90^\circ \end{aligned}$$

3. Oktagon sekata Regular octagon

$$\begin{aligned} \text{Sudut pada pusat} \\ = \frac{360^\circ}{8} \\ = 45^\circ \end{aligned}$$

B. Bina poligon sekata yang berikut dengan menggunakan jangka lukis dan pembaris sahaja.
Construct the following regular polygons using a pair of compasses and a ruler only.

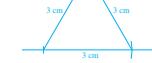
CONTOH

Segi tiga sama sisi dengan sisi 2 cm.
An equilateral triangle with sides of 2 cm.

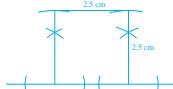
1. Segi tiga sama sisi dengan sisi 3 cm.

An equilateral triangle with sides of 3 cm.

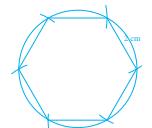
2. Segi empat sama dengan sisi 2.5 cm.

A square with sides of 2.5 cm.

3. Heksagon sekata dengan sisi 2 cm.

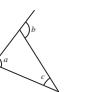
A regular hexagon with sides of 2 cm.

4.2 Sudut Pedalaman dan Sudut Peluaran Poligon

A. Kelaskan sudut-sudut pada setiap poligon yang berikut kepada sudut pedalaman dan sudut peluaran.
Classify the angles of each of the following polygons into interior angles and exterior angles.

CONTOH

Sudut pedalaman
Interior angles

a, c, e, i, l

Sudut peluaran
Exterior angles

b, d, f, g, h, j, k

B. Tentukan bilangan segi tiga yang boleh dibentuk dalam setiap poligon berikut. Seterusnya, cari hasil tambah sudut pedalaman bagi poligon itu.
Determine the number of triangles that can be formed in each of the following polygons. Hence, find the sum of the interior angles of the polygon.

CONTOH

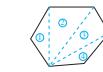
Bilangan segi tiga
The number of triangles

$$= 3$$

Hasil tambah sudut pedalaman
Sum of interior angles

$$= 3 \times 180^\circ$$

$$= 540^\circ$$

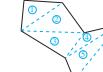
Bilangan segi tiga
The number of triangles

$$= 4$$

Hasil tambah sudut pedalaman
Sum of interior angles

$$= 4 \times 180^\circ$$

$$= 720^\circ$$

Bilangan segi tiga
The number of triangles

$$= 5$$

Hasil tambah sudut pedalaman
Sum of interior angles

$$= 6 \times 180^\circ$$

$$= 1080^\circ$$

27

28

4.2 Sudut Pedalaman dan Sudut Peluaran Poligon

- A. Cari hasil tambah sudut pedalaman bagi setiap poligon yang berikut.
Find the sum of the interior angles of each of the following polygons.

CONTOH

Segi empat selari
Parallelogram

$$\begin{aligned} \text{Bilangan sisi, } n &= 4 \\ \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (n - 2) \times 180^\circ \\ &= (4 - 2) \times 180^\circ \\ &= 2 \times 180^\circ \\ &= 360^\circ \end{aligned}$$

2. Heptagon
Heptagon

$$\begin{aligned} \text{Bilangan sisi} &= 7 \\ \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (7 - 2) \times 180^\circ \\ &= 5 \times 180^\circ \\ &= 900^\circ \end{aligned}$$

- B. Cari bilangan sisi bagi poligon yang berikut, diberi hasil tambah sudut pedalamannya.
Find the number of sides of the following polygons, given the sum of interior angles.

CONTOH

$$\begin{aligned} \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= 1440^\circ \\ \text{Sum of interior angles} &= 1440^\circ \\ &= (n - 2) \times 180^\circ = 1440^\circ \\ n - 2 &= \frac{1440^\circ}{180^\circ} \\ n - 2 &= 8 \\ n &= 8 + 2 \\ &= 10 \end{aligned}$$

Bilangan sisi = 10

$$\begin{aligned} \text{2. Hasil tambah sudut pedalaman} &= 1080^\circ \\ \text{Sum of interior angles} &= 1080^\circ \\ &= (n - 2) \times 180^\circ = 1080^\circ \\ n - 2 &= \frac{1080^\circ}{180^\circ} \\ n - 2 &= 6 \\ n &= 6 + 2 \\ &= 8 \end{aligned}$$

Bilangan sisi = 8

1. Trapezium
Trapezium

$$\begin{aligned} \text{Bilangan sisi, } n &= 4 \\ \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (4 - 2) \times 180^\circ \\ &= 2 \times 180^\circ \\ &= 360^\circ \end{aligned}$$

3. Nonagon
Nonagon

$$\begin{aligned} \text{Bilangan sisi} &= 9 \\ \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (9 - 2) \times 180^\circ \\ &= 7 \times 180^\circ \\ &= 1260^\circ \end{aligned}$$

SP4.2.1 TP3

4.2 Sudut Pedalaman dan Sudut Peluaran Poligon

- A. Utk sudut-sudut peluaran bagi setiap poligon yang berikut dengan protractor. Kemudian, cari hasil tambah sudut peluaran poligon itu.
Using a protractor, measure the exterior angles of each of the following polygons. Hence, find the sum of exterior angles of the polygons.

1.

$$\begin{aligned} p &= 130^\circ \\ q &= 120^\circ \\ r &= 110^\circ \\ p + q + r &= 130^\circ + 120^\circ + 110^\circ \\ &= 360^\circ \end{aligned}$$

2.

$$\begin{aligned} a &= 70^\circ \\ b &= 50^\circ \\ c &= 70^\circ \\ d &= 90^\circ \\ e &= 80^\circ \\ a + b + c + d + e &= 70^\circ + 50^\circ + 70^\circ + 90^\circ + 80^\circ \\ &= 360^\circ \end{aligned}$$

- B. Cari nilai x dalam setiap poligon yang berikut.
Find the value of x in each of the following polygons.

CONTOH

$$\begin{aligned} \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (4 - 2) \times 180^\circ \\ &= 2 \times 180^\circ \\ &= 360^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x + 110^\circ + 120^\circ + 300^\circ &= 360^\circ \\ x &= 360^\circ - 110^\circ - 120^\circ - 300^\circ \\ &= 50^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (6 - 2) \times 180^\circ \\ &= 4 \times 180^\circ \\ &= 720^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x + 65^\circ + 50^\circ + 100^\circ + 135^\circ + 180^\circ &= 720^\circ \\ x &= 720^\circ - 65^\circ - 50^\circ - 100^\circ - 135^\circ - 180^\circ \\ &= 70^\circ \end{aligned}$$

1.

$$\begin{aligned} \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (3 - 2) \times 180^\circ \\ &= 2 \times 180^\circ \\ &= 360^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x + 65^\circ + 50^\circ + 100^\circ + 135^\circ + 180^\circ &= 360^\circ \\ x &= 360^\circ - 65^\circ - 50^\circ - 100^\circ - 135^\circ - 180^\circ \\ &= 155^\circ \end{aligned}$$

2.

$$\begin{aligned} \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (8 - 2) \times 180^\circ \\ &= 6 \times 180^\circ \\ &= 1080^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x + 105^\circ + 75^\circ + 240^\circ + 130^\circ + 120^\circ &= 1080^\circ \\ x &= 1080^\circ - 105^\circ - 75^\circ - 240^\circ - 130^\circ - 120^\circ \\ &= 160^\circ \end{aligned}$$

3.

SP4.2.2 TP3

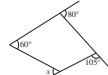
4.2 Sudut Pedalaman dan Sudut Peluaran Poligon

- A. Cari nilai x dalam setiap poligon yang berikut.
Find the value of x in each of the following polygons.

CONTOH

$$\begin{aligned} \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= 180^\circ + 60^\circ + 45^\circ + 70^\circ + 50^\circ = 360^\circ \\ x + 315^\circ &= 360^\circ \\ x &= 360^\circ - 315^\circ \\ &= 45^\circ \end{aligned}$$

1.

$$\begin{aligned} x + 90^\circ + 60^\circ + 45^\circ + 70^\circ + 50^\circ &= 360^\circ \\ x + 315^\circ &= 360^\circ \\ x &= 360^\circ - 315^\circ \\ &= 45^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{2. } x + 35^\circ + 110^\circ + 30^\circ + 45^\circ + 50^\circ &= 360^\circ \\ &+ (180^\circ - 160^\circ) \times 2 \\ x + 290^\circ &= 360^\circ \\ x &= 360^\circ - 290^\circ \\ &= 70^\circ \end{aligned}$$

2.

$$\begin{aligned} x + 90^\circ + 65^\circ + (260^\circ - 180^\circ) + 85^\circ &= 360^\circ \\ x + 320^\circ &= 360^\circ \\ x &= 360^\circ - 320^\circ \\ &= 40^\circ \end{aligned}$$

- B. Cari nilai sudut pedalaman bagi setiap poligon sekata yang berikut.
Find the value of interior angle of each of the following regular polygons.

CONTOH

$$\begin{aligned} \text{Pentagon sekata} &\\ \text{Regular pentagon} &\\ \text{Sudut pedalaman} &= (5 - 2) \times 180^\circ \\ &= \frac{540^\circ}{5} \\ &= 108^\circ \end{aligned}$$

1. Heksagon sekata
Regular hexagon

$$\begin{aligned} \text{Sudut pedalaman} &= (6 - 2) \times 180^\circ \\ &= \frac{720^\circ}{6} \\ &= 120^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{2. Nonagon sekata} &\\ \text{Regular nonagon} &\\ \text{Sudut pedalaman} &= \frac{(9 - 2) \times 180^\circ}{9} \\ &= \frac{1260^\circ}{9} \\ &= 140^\circ \end{aligned}$$

2. Dekagon sekata
Regular decagon

$$\begin{aligned} \text{Sudut pedalaman} &= (10 - 2) \times 180^\circ \\ &= \frac{1440^\circ}{10} \\ &= 144^\circ \end{aligned}$$

SP4.2.3 TP3

4.2 Sudut Pedalaman dan Sudut Peluaran Poligon

- A. Cari nilai sudut peluaran bagi setiap poligon sekata yang berikut.
Find the value of exterior angle of each of the following regular polygons.

CONTOH

$$\begin{aligned} \text{Dekagon sekata} &\\ \text{Regular decagon} &\\ \text{Sudut peluaran} &= \frac{360^\circ}{10} \\ &= 36^\circ \end{aligned}$$

2. Oktagon sekata
Regular octagon

$$\begin{aligned} \text{Sudut peluaran} &= \frac{360^\circ}{8} \\ &= 45^\circ \end{aligned}$$

3. Poligon sekata dengan 12 sisi
Regular polygon with 12 sides

$$\begin{aligned} \text{Sudut peluaran} &= \frac{360^\circ}{12} \\ &= 30^\circ \end{aligned}$$

SP4.2.3 TP3

4. Cari bilangan sisi bagi setiap poligon sekata yang berikut.
Find the number of sides of each of the following regular polygons.

CONTOH

$$\begin{aligned} (a) \text{ Sudut pedalaman} &= 156^\circ \\ \text{Interior angle} &\\ \text{Sudut peluaran} &= 180^\circ - 156^\circ \\ &= 24^\circ \\ \text{Bilangan sisi} &= \frac{360^\circ}{24^\circ} \\ &= 15 \end{aligned}$$

1. Sudut pedalaman = 156°
Interior angle

$$\begin{aligned} \text{Sudut peluaran} &= 180^\circ - 156^\circ \\ &= 24^\circ \\ \text{Bilangan sisi} &= \frac{360^\circ}{24^\circ} \\ &= 15 \end{aligned}$$

2. Sudut pedalaman = 144°
Interior angle

$$\begin{aligned} \text{Sudut peluaran} &= 180^\circ - 144^\circ \\ &= 36^\circ \\ \text{Bilangan sisi} &= \frac{360^\circ}{36^\circ} \\ &= 10 \end{aligned}$$

SP4.2.3 TP3

3. Sudut peluaran = 60°
Exterior angle

$$\begin{aligned} \text{Bilangan sisi} &= \frac{360^\circ}{60^\circ} \\ &= 6 \end{aligned}$$

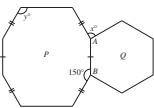
4. Sudut peluaran = 20°
Exterior angle

$$\begin{aligned} \text{Bilangan sisi} &= \frac{360^\circ}{20^\circ} \\ &= 18 \end{aligned}$$

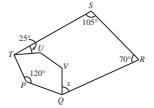
4.2 Sudut Pedalaman dan Sudut Peluaran Poligon

Selesaikan masalah yang berikut.
Solve the following problems.

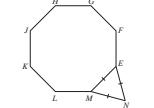
1. Rajah di bawah menunjukkan dua buah permukaan meja, P dan Q, masing-masing berbentuk oktagon dan heksagon sekata. Kedua-dua meja itu dicantumkan bersama pada AB. Cari nilai x dan nilai y.
The diagram shows the surfaces of two tables, P and Q, which are octagon and regular hexagon in shape respectively. The two tables are combined at AB. Find the values of x and y.

2. Dalam rajah di bawah, PQRS istilah sebuah pentagon. TU, UV dan VQ ialah tiga sisi bagi sebuah poligon sekata yang berpusat P. Cari nilai x.
In the diagram, PQRS is a pentagon. TU, UV and VQ are three sides of a regular polygon with centre P. Find the value of x.

3. Dalam rajah di bawah, EFGHIJKLM ialah sebuah oktagon sekata dan EMN ialah sebuah segi tiga sama sisi. LM dan MN ialah dua sisi bagi sebuah poligon sekata R. Cari bilangan sisi bagi poligon sekata R.
In the diagram, EFGHIJKLM is a regular octagon and EMN is an equilateral triangle. LM and MN are two sides of a regular polygon R. Find the number of sides of the regular polygon R.

33

$$\begin{aligned} \text{Sudut pedalaman heksagon } Q &= 120^\circ \\ x + 150^\circ + 120^\circ &= 360^\circ \\ x + 270^\circ &= 360^\circ \\ x &= 90^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Hasil tambah sudut pedalaman } P &= (8 - 2) \times 180^\circ \\ &= 1080^\circ \\ 4y + 4 \times 150^\circ &= 1080^\circ \\ 4y + 600^\circ &= 1080^\circ \\ 4y &= 480^\circ \\ y &= \frac{480^\circ}{4} \\ &= 120^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \angle TPU &= \frac{120^\circ}{3} = 40^\circ \\ \angle UTP = \angle VOP &= \frac{180^\circ - 40^\circ}{2} \\ &= \frac{140^\circ}{2} \\ &= 70^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Dalam pentagon } PQRS, \\ x + 70^\circ + 120^\circ + 70^\circ + 25^\circ + 105^\circ + 70^\circ &= (5 - 2) \times 180^\circ \\ x + 460^\circ &= 540^\circ \\ x &= 540^\circ - 460^\circ \\ &= 80^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \angle LME &= \frac{(8 - 2) \times 180^\circ}{8} \\ &= \frac{1080^\circ}{8} \\ &= 135^\circ \\ \angle EMN &= \frac{180^\circ}{3} = 60^\circ \\ \text{Sudut peluaran poligon sekata } R &= (135^\circ + 60^\circ) - 180^\circ \\ &= 15^\circ \\ \text{Bilangan sisi poligon sekata } R &= \frac{360^\circ}{15^\circ} \\ &= 24 \end{aligned}$$

- (ii)
- $$\begin{aligned} \angle ELK &= 180^\circ - 45^\circ = 135^\circ \\ \angle LKH &= 180^\circ - 80^\circ = 100^\circ \\ 45^\circ + 135^\circ + x + 100^\circ + 40^\circ + 250^\circ &= 4 \times 180^\circ \\ x &= 720^\circ - 700^\circ \\ &= 150^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \angle ELK &= 180^\circ - 45^\circ = 135^\circ \\ \angle LKH &= 180^\circ - 80^\circ = 100^\circ \\ 45^\circ + 135^\circ + x + 100^\circ + 40^\circ + 250^\circ &= 4 \times 180^\circ \\ x &= 720^\circ - 700^\circ \\ &= 150^\circ \end{aligned}$$

- (c) Dalam rajah di sebelah, EFGHMN ialah sebuah heksagon sekata dan HJLM ialah sebuah segi empat sama. PN, NM, ML dan LK ialah beberapa sisi bagi sebuah poligon sekata yang tidak lengkap.
In the diagram, EFGHMN is a regular hexagon and HJLM is a square. PN, NM, ML and LK are a few sides of an incomplete regular polygon.

Cari bilangan sisi bagi poligon yang tidak lengkap itu.
Find the number of sides of the incomplete polygon.

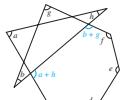
[3 markah/3 marks]

$$\begin{aligned} \text{Sudut pedalaman heksagon } EFGHMN &= \frac{4 \times 180^\circ}{6} \\ &= 120^\circ \\ \angle HML &= 90^\circ \\ \text{Sudut peluaran poligon yang tidak lengkap} &= (120^\circ + 90^\circ) - 180^\circ \\ &= 30^\circ \\ \text{Bilangan sisi poligon yang tidak lengkap} &= \frac{360^\circ}{30^\circ} \\ &= 12 \end{aligned}$$

FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi
Konteks: Sudut Peluaran dan Hasil Tambah Sudut Pedalaman

Hitung nilai bagi $a + b + c + d + e + f + g + h$ bagi rajah di bawah.
Calculate the value of $a + b + c + d + e + f + g + h$ for the diagram.

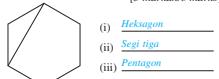
$$\begin{aligned} a + b + c + d + e + f + g + h &= (6 - 2) \times 180^\circ \\ &= 4 \times 180^\circ \\ &= 720^\circ \end{aligned}$$

35

PRAKТИK PT3

Soalan 1

- (a) Rajah di bawah menunjukkan satu kombinasi poligon. Namakan tiga buah poligon yang ditunjukkan dalam rajah itu.
The diagram shows a combination of polygons. Name the three polygons shown in the diagram.

[3 markah/3 marks]

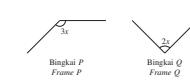
- (b) Bagi poligon sekata yang mempunyai 12 sisi, cari
For a regular polygon with 12 sides, find

- (i) hasil tambah sudut pedalaman,
the sum of its interior angles,
(ii) sudut peluarannya,
its exterior angle.

[3 markah/3 marks]

$$\begin{aligned} (i) \text{Hasil tambah sudut pedalaman} &= (12 - 2) \times 180^\circ \\ &= 1800^\circ \\ (ii) \text{Sudut peluaran} &= \frac{360^\circ}{12} \\ &= 30^\circ \end{aligned}$$

- (c) Rajah di bawah menunjukkan dua buah bingkai, P dan Q.
The diagram shows two frames, P and Q.

[3 markah/3 marks]

- (d) Cari nilai x bagi setiap yang berikut.
Find the value of x of each of the following.

[4 markah/4 marks]

- (i)
- Bingkai P
Frame P

Bingkai Q
Frame Q

- (i) Apabila empat buah bingkai P dicantum bersama, sebuah poligon sekata dihasilkan. Cari nilai x.
When four frames P are combined, a regular polygon is produced. Find the value of x.
[2 markah/2 marks]

$$\begin{aligned} 6 \times 180^\circ &= 8 \times 3x \\ 24x &= 1440^\circ \\ x &= 45^\circ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \angle RQS &= 180^\circ - 55^\circ = 125^\circ \\ \angle RTS &= 360^\circ - 125^\circ - 70^\circ - 90^\circ \\ &= 75^\circ \\ x &= 180^\circ - 75^\circ \\ &= 105^\circ \end{aligned}$$

34

AKTIVITI PAK-21

Konteks/Context: Poligon/Polygons

Bahan/Materials: Kertas mahjong, pen, pembaris, protractor

Arahan/Instruction: Mahions paper, pen, ruler, protractor

Lakukan secara berkumpulan.
Work in groups.

Prosedur/Procedure: 1. Bahagikan murid-murid kepada kumpulan yang terdiri daripada empat orang ahli.
Divide the students into groups of four.

2. Setiap kumpulan dikehendaki melukis beberapa buah poligon yang berbeza bilangan sisinya dan menentukan hasil tambah sudut pedalaman poligon yang dilukis dengan menggunakan protractor.
Each group is required to draw a few polygons of different number of sides and determine the sum of the interior angles of the polygons that have been drawn using a protractor.

3. Setiap kumpulan dikehendaki menggunakan hubungan antara
Each group is required to use the relationship between
(i) bilangan sisinya,
the number of sides,

- (ii) bilangan segi tiga yang terhasil,
the number of triangles formed,
(iii) hasil tambah sudut pedalaman poligon,
the sum of the interior angles of a polygon.

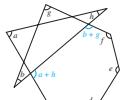
- untuk menerbitkan rumus hasil tambah sudut pedalaman bagi suatu poligon.
to derive the formula of the sum of the interior angles of a polygon.

4. Setiap kumpulan membentangkan hasil kerja. Seorang ahli daripada setiap kumpulan memberi penerangan dan ahli kumpulan lain bergerak untuk melihat hasil kerja kumpulan lain dan mengemaskan soalan kepada kumpulan itu.
Each group presents their work. A member in each group will stay to present and the other members of the group will move around the look at the work of the other groups and pose questions to the groups.

FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi
Konteks: Sudut Peluaran dan Hasil Tambah Sudut Pedalaman

Hitung nilai bagi $a + b + c + d + e + f + g + h$ bagi rajah di bawah.
Calculate the value of $a + b + c + d + e + f + g + h$ for the diagram.

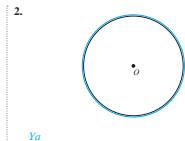
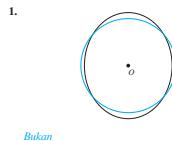
$$\begin{aligned} a + b + c + d + e + f + g + h &= (6 - 2) \times 180^\circ \\ &= 4 \times 180^\circ \\ &= 720^\circ \end{aligned}$$

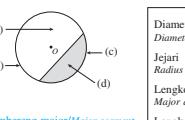
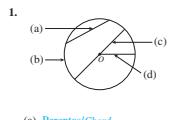
Buku Teks M.S. 76 - 77 DSKP SP5.1.1 TP1 PT3 Persediaan ke arah PT3

5.1 Sifat Bulatan

- A. Tentukan sama ada setiap bentuk yang berikut ialah bulatan atau bukan.
Determine whether each of the following shapes is a circle.

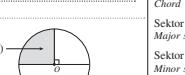

- B. O ialah pusat bulatan. Namakan bahagian-bahagian bulatan itu.
 O is the centre of the circle. Name the parts of the circles.

- (a) Perantas/Chord
(b) Lilitan/Circumference
(c) Diameter/Diameter
(d) Jejari/Radius

- (a) Tembereng major/Major segment
(b) Lengkok major/Major arc
(c) Lilitan/Circumference
(d) Tembereng minor/Minor segment

- (a) Sektor minor/Minor sector
(b) Sektor major/Major sector

- (a) Sukuan bulatan/Quadrant
(b) Sembilatan/Semicircle

Diameter Diameter
Jejari Radius
Lengkok major Major arc
Lengkok minor Minor arc
Lilitan Circumference
Perantas Chord
Sektor major Major sector
Sektor minor Minor sector
Sembilatan Semicircle
Sukuan bulatan Quadrant
Tembereng major Major segment
Tembereng minor Minor segment

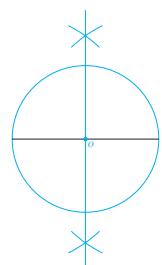
37

Hari: _____ Tarikh: _____ Buku Teks M.S. 76 - 79 DSKP SP5.1.2 TP2 PT3 Persediaan ke arah PT3

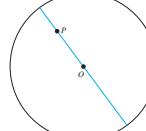
5.1 Sifat Bulatan

Bina setiap yang berikut.
Construct each of the following.

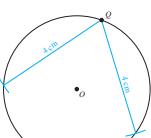
1. Bina bulatan berdasarkan diameter di bawah.
Construct a circle based on the diameter.

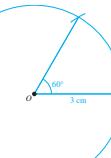
2. Bina diameter yang melalui titik P dan pusat bulatan O .
Construct a diameter that passing through point P and centre O .

3. Bina perantas dengan panjang 4 cm dan melalui titik Q .
Construct a chord with length 4 cm and passing through point Q .

4. Bina sektor bagi satu bulatan dengan jejari 3 cm dan sudut sektor 60° .
Construct a sector of a circle with a radius of 3 cm and an angle of 60° .

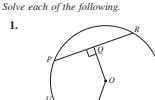
(Terdapat dua jawapan yang mungkin)

38

Hari: _____ Tarikh: _____ Buku Teks M.S. 81 - 84 DSKP SP5.2.1, 5.2.2 TP2 PT3 Persediaan ke arah PT3 Basir Pantas

5.2 Sifat Simetri Perantas

A. Selesaikan setiap yang berikut.
Solve each of the following.

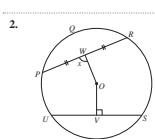

$$(a) PR = 2PQ = 10 \text{ cm}$$

Dalam rajah di sebelah, O ialah pusat bulatan. PQR dan UTS ialah garis lurus. Diberi $UTS = 10 \text{ cm}$, $OQ = 4 \text{ cm}$ dan $PQ = 5 \text{ cm}$. Cari
In the diagram, O is the centre of the circle. PQR and UTS are straight lines. Given $UTS = 10 \text{ cm}$, $OQ = 4 \text{ cm}$ and $PQ = 5 \text{ cm}$. Find

- (a) panjang perantas PR ,
the length of chord PR .
(b) panjang OT ,
the length of OT .

$$(b) OT = OQ = PQR = UTS = 4 \text{ cm}$$

$$(a) PR = US = 16 \text{ cm}$$

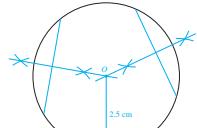
Dalam rajah di sebelah, O ialah pusat bulatan. PWR dan UVS ialah garis lurus. Lengkok PQR dan lengkok UTS adalah sama panjang. Diberi panjang perantas US ialah 16 cm. Cari
In the diagram, O is the centre of the circle. PWR and UVS are straight lines. Arcs PQR and UTS are of equal length. Given the length of chord US is 16 cm. Find

- (a) panjang perantas PR ,
the length of chord PR .
(b) panjang UV ,
the length of UV .
(c) nilai x ,
the value of x .

$$(b) UV = VS = (16 + 2) \text{ cm} = 8 \text{ cm}$$

$$(c) x = 90^\circ$$

- B. Tentukan pusat dan panjang jejari bagi bulatan yang diberi.
Determine the centre and the radius of the given circle.

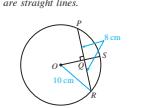
39

Hari: _____ Tarikh: _____ Buku Teks M.S. 85 DSKP SP5.2.3 TP4, TPS PT3 Persediaan ke arah PT3

5.2 Sifat Simetri Perantas

Selesaikan setiap yang berikut.
Solve each of the following.

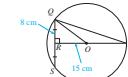
1. Dalam rajah di bawah, O ialah pusat bulatan. OQS dan PQR ialah garis lurus.
In the diagram, O is the centre of the circle. OQS and PQR are straight lines.

Diberi jejari bulatan itu ialah 10 cm dan panjang perantas PQR ialah 16 cm. Cari panjang QS .
Given the radius of the circle is 10 cm and the length of chord PQR is 16 cm. Find the length of QS .

$$\begin{aligned} OQ &= \sqrt{10^2 - 8^2} \\ &= \sqrt{100 - 64} \\ &= \sqrt{36} \\ &= 6 \text{ cm} \\ QS &= 10 - 6 \\ &= 4 \text{ cm} \end{aligned}$$

3. Dalam rajah di bawah, O ialah pusat bulatan. POR dan QRS ialah garis lurus.
In the diagram, O is the centre of the circle. POR and QRS are straight lines.

Diberi $OR = 15 \text{ cm}$ dan $QS = 16 \text{ cm}$. Cari panjang PQ . Beri jawapan betul kepada dua tempat perpuluhan.
Given $OR = 15 \text{ cm}$ and $QS = 16 \text{ cm}$. Find the length of PQ . Give the answer correct to two decimal places.

$$\begin{aligned} OQ &= \sqrt{15^2 - 8^2} \\ &= \sqrt{225 - 64} \\ &= \sqrt{161} \\ PR &= \sqrt{15^2 + 16^2} = 17 \text{ cm} \\ PQ &= \sqrt{15^2 + 17^2} = \sqrt{506} = 22.5 \text{ cm} \end{aligned}$$

4. Dalam rajah di bawah, O ialah pusat bulatan. OSQ dan PSR ialah garis lurus.
In the diagram, O is the centre of the circle. OSQ and PSR are straight lines.

Diberi diameter bulatan itu ialah 26 cm dan panjang OQ ialah 5 cm. Cari panjang STU .
Given the diameter of the circle is 26 cm and the length of OQ is 5 cm. Find the length of STU .

$$\begin{aligned} OT &= OQ = 5 \text{ cm} \\ STU &= 26 \text{ cm} + 2 = 13 \text{ cm} \\ TU &= \sqrt{13^2 - 5^2} = \sqrt{169 - 25} = \sqrt{144} = 12 \text{ cm} \\ STU &= 12 \times 12 \text{ cm} = 24 \text{ cm} \end{aligned}$$

5. Dalam rajah di bawah, O ialah pusat bulatan. OSR dan PSR ialah garis lurus.
In the diagram, O is the centre of the circle. OSR and PSR are straight lines.

Diberi luas segi tiga OSR ialah 6 cm^2 dan panjang PSR ialah 8 cm. Cari diameter bulatan itu.
Given the area of triangle OSR is 6 cm^2 and the length of PSR is 8 cm. Find the diameter of the circle.

$$\begin{aligned} \frac{1}{2} \times 4 \times OS &= 6 \\ OS &= 3 \text{ cm} \\ OR &= \sqrt{3^2 + 4^2} = \sqrt{25} = 5 \text{ cm} \\ Diameter &= 2 \times 5 = 10 \text{ cm} \end{aligned}$$

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 88 - 92 DSKP SP5.3.3 TP3 Persediaan ke arah PT3

5.3 Lilitan dan Luas Bulatan

FAKTA UTAMA

- Lilitan/Circumference = $2\pi j$
= πd $\leftarrow d = 2j$
- Panjang lengkok = Sudut pada pusat $\frac{\text{Length of arc}}{360^\circ}$ $\times$ $\text{Circumference} = \frac{\text{Angle at the centre}}{360^\circ} \times$ $2\pi j$

A. Cari lilitan bulatan yang berikut.
Find the circumference of the following circles.

CONTOH

1. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
Lilitan = $2 \times \frac{22}{7} \times 14$
= 88 cm

2. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
Lilitan = $2 \times 3.142 \times \frac{50}{360}$
= 157.1 cm

3. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
Lilitan = $2 \times 3.142 \times \frac{10}{2}$
= 31.42 cm

B. Selesaikan setiap yang berikut.
Solve each of the following.

CONTOH

1. Cari nilai x.
 $x = \frac{50^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times 14$
= 12.5 cm

2. Cari nilai x.
 $\theta = 360^\circ - 210^\circ$
= 150°
 $x = \frac{150^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times 9$
= 23.4 cm

3. Cari nilai x. Find the value of x.
 $x = \frac{210^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times 6$
= 22 cm

3. Cari nilai x + y.
 $x + y = \frac{360^\circ - 90^\circ - 60^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times 18$
= 66 cm

41

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 88 - 92 DSKP SP5.3.3 TP3 Persediaan ke arah PT3

5.3 Lilitan dan Luas Bulatan

FAKTA UTAMA

Cari jejari bagi bulatan yang mempunyai lilitan yang berikut.
Find the radius of the circle which has the following circumferences.

CONTOH

1. Lilitan/Circumference = 132 cm
[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
 $2 \times \frac{22}{7} \times j = 132$
 $j = \frac{132 \times 7}{2 \times 22}$
= 21 cm

2. Lilitan/Circumference = 94.26 cm
[Guna/Use $\pi = 3.142$]
 $2 \times 3.142 \times j = 94.26$
 $j = \frac{94.26}{2 \times 3.142}$
= 15 cm

B. Cari nilai j.
Find the value of j.

CONTOH

1. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
27.5 = $\frac{140^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times j$
27.5 = $\frac{11}{3} \times j$
 $j = \frac{27.5 \times 3}{11}$
= 7.5 cm

2. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
 $\theta = 360^\circ - 135^\circ$
= 225°
82.5 = $\frac{225^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times j$
82.5 = $\frac{55}{7} \times j$
 $j = \frac{82.5 \times 7}{55}$
= 21 cm

C. Cari nilai θ .
Find the value of θ .

CONTOH

1. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
31.42 = $\frac{\theta}{360^\circ} \times 2 \times 3.142 \times 30$
 $\theta = \frac{31.42 \times 360^\circ}{2 \times 3.142 \times 12}$
= 150°

2. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
157.1 = $\frac{\theta}{360^\circ} \times 2 \times 3.142 \times 18$
 $\theta = \frac{157.1 \times 360^\circ}{2 \times 3.142 \times 18}$
= 300°
 $\alpha = \frac{62.84 \times 360^\circ}{360^\circ}$
= 200°
 $\theta = 360^\circ - 200^\circ$
= 160°

42

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 88 - 92 DSKP SP5.3.3 TP3 Persediaan ke arah PT3

5.3 Lilitan dan Luas Bulatan

FAKTA UTAMA

- Luas bulatan/Area of a circle = πj^2
- Sudut sektor/Area of a sector = $\frac{\text{Area of the sector}}{360^\circ}$
- Luas bulatan = $\frac{360^\circ}{360^\circ} \times \text{Area of a circle}$

A. Cari luas bulatan yang berikut.
Find the area of the following circles.

CONTOH

1. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
Luas = $\frac{22}{7} \times 7 \times 7$
= 154 cm²

2. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
Luas = $3.142 \times \frac{10 \times 10}{2}$
= 78.55 cm²

3. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
Luas = $3.142 \times \frac{20 \times 20}{2}$
= 314.2 cm²

B. Cari luas sektor berlorek.
Find the area of the shaded sectors.

CONTOH

1. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
Luas = $\frac{210^\circ}{360^\circ} \times \frac{22}{7} \times 9 \times 9$
= 148.5 cm²

2. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
Luas = $\left(\frac{360^\circ - 60^\circ}{360^\circ}\right) \times 3.142 \times 15 \times 15$
= 589.125 cm²

3. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
Luas = $\frac{80^\circ}{360^\circ} \times \frac{22}{7} \times 12 \times 12$
= 100.4 cm²

43

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 88 - 92 DSKP SP5.3.3 TP3 Persediaan ke arah PT3

5.3 Lilitan dan Luas Bulatan

FAKTA UTAMA

Cari jejari bagi bulatan yang mempunyai luas yang berikut.
Find the radius of the circle which has the following areas.

CONTOH

1. Luas/Area = 78.55 cm²
[Guna/Use $\pi = 3.142$]
 $\frac{22}{7} \times j^2 = 616$
 $j^2 = \frac{616 \times 7}{22}$
= 196
 $j = \sqrt{196}$
= 14 cm

2. Luas/Area = 346.5 cm²
[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
 $\frac{22}{7} \times j^2 = 346.5$
 $j^2 = \frac{346.5 \times 7}{22}$
= 110.25
 $j = \sqrt{110.25}$
= 10.5 cm

B. Cari jejari bagi setiap bulatan yang berikut.
Find the radius of each of the following circles.

CONTOH

1. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
 $847 = \frac{220^\circ}{360^\circ} \times \frac{22}{7} \times j^2$
 $847 = \frac{22}{63} \times j^2$
 $j^2 = \frac{847 \times 63}{22}$
= 81
 $j = \sqrt{81}$
= 9 cm

2. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
 $183.6 = \frac{100^\circ}{360^\circ} \times \frac{22}{7} \times j^2$
 $183.6 = \frac{143}{360} \times j^2$
 $j^2 = \frac{183.6 \times 360}{143}$
= 81
 $j = \sqrt{81}$
= 9 cm

C. Cari nilai θ .
Find the value of θ .

CONTOH

1. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
235.65 = $\frac{\theta}{360^\circ} \times 3.142 \times 30^2$
 $\theta = \frac{235.65 \times 360^\circ}{3.142 \times 30 \times 30}$
= 30°

2. [Guna/Use $\pi = 3.142$]
78.55 = $\frac{\theta}{360^\circ} \times 3.142 \times 10^2$
 $\theta = \frac{78.55 \times 360^\circ}{3.142 \times 10 \times 10}$
= 90°

44

Hari: _____ Tarikh: _____

FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi Konteks: Lilitan dan Luas Bulatan

1.

Rajah di sebelah menunjukkan sebuah bulatan berpusat O dan berjari-jari 21 cm. Diberi lengkok PR dan lengkok QR adalah sama panjang. Hitung. Hitung.
The diagram shows a circle with centre O and radius 21 cm. Given arc PR and arc QR are of equal length. Calculate and find the length of arc PR .

(a) panjang, dalam cm, lengkok PQ ,
the length, in cm, of arc PQ .
(b) panjang, dalam cm, lengkok PR ,
the length, in cm, of arc PR .

[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]

(a) Panjang lengkok PR $= \frac{50^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times 21$
 $= 18\frac{1}{3}$ cm

(b) Sudut cakuh $PRQ = (360^\circ - 50^\circ) + 2$
 $= 155^\circ$
Panjang lengkok $PR = \frac{155^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times 21$
 $= 56\frac{5}{6}$ cm

HEBAT LEMBARAN EWAK

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi Konteks: Lilitan dan Luas Bulatan

2.

Dalam rajah di sebelah, O ialah pusat bagi sebuah bulatan dengan jejarai 17 cm. $OTQS$ dan PTR ialah garis lurus. Diberi $OT = 15$ cm. Hitung.
In the diagram, O is the centre of a circle with radius 17 cm. $OTQS$ and PTR are straight lines. Given $OT = 15$ cm. Calculate

(a) panjang, dalam cm, perentas PTR ,
the length, in cm, of chord PTR .
(b) panjang, dalam cm, QS ,
the length, in cm, of QS .
(c) luas, dalam cm², sektor $OPQR$,
the area, in cm², of sector $OPQR$.
(d) luas, dalam cm², tembereng $PQRT$,
the area, in cm², of segment $PQRT$.

[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]

(a) $TR = \sqrt{17^2 - 15^2}$
 $= \sqrt{64}$
 $= 8$ cm
 $PTR = 2 \times 8$
 $= 16$ cm

(b) $QT = 17 - 15$
 $= 2$ cm
 $PS = 17$ cm dan $PT = 8$ cm
 $Maka, TS = 15$ cm
 $QS = 15$ cm - 2 cm
 $= 13$ cm

(c) Luas sektor $OPQR = 2 \times \frac{28^\circ}{360^\circ} \times \frac{22}{7} \times 17^2$
 $= 141\frac{13}{45}$ cm²

(d) Luas segi tiga $POR = 2 \times \frac{1}{2} \times 15 \times 8$
 $= 120$ cm²
Luas tembereng $PQRT$
 $= \text{Luas sektor } OPQR - \text{Luas segi tiga } POR$
 $= 141\frac{13}{45} - 120$
 $= 21\frac{13}{45}$ cm²

HEBAT LEMBARAN EWAK

49

Hari: _____ Tarikh: _____

BAB 6

BENTUK GEOMETRI TIGA DIMENSI
THREE DIMENSIONAL GEOMETRIC SHAPES

BUKU TEKS M.S. 100 – 101 **DSKP** SP6.1, TP1, TP2 **PT3** Persediaan ke arah PT3

6.1 Sifat Geometri Bentuk Tiga Dimensi

A. Kelaskan pepejal geometri yang berikut kepada kumpulan-kumpulan yang diberikan. Classify the following geometric solids into the given groups.

SP6.1 TP1, TP2

Prisma Prism	Piramid Pyramid	Silinder Cylinder	Kon Cone	Sfera Sphere
• Hanya mempunyai muka rata With flat faces only	• Hanya mempunyai muka melengkung With curved faces only	• Mempunyai muka rata dan muka melengkung With flat faces and curved faces		
Prisma Piramid	Sfera	Silinder Kon		

B. Tentukan sama ada setiap pernyataan yang berikut 'BENAR' atau 'PALSU'. Determine whether each of the following statements is 'TRUE' or 'FALSE'.

SP6.1 TP1, TP2

1. Prisma mempunyai keratan rentas yang merupakan poligon dan muka lain berbentuk sisi empat. A prism has cross sections which are polygons and other faces which are quadrilaterals.	BENAR
2. Kon mempunyai dua tepi dan satu bucu. A cone has two sides and a vertex.	PALSU
3. Piramid mempunyai satu tapak yang merupakan poligon dan muka lain berbentuk segi tiga. A pyramid has a base which is a polygon and other faces which are triangles.	BENAR
4. Silinder mempunyai dua tepi dan satu muka melengkung. A cylinder has two sides and a curved face.	BENAR

50

Hari: _____ Tarikh: _____

DSKP SP6.2.1 TP3 **PT3** Persediaan ke arah PT3

6.2 Bentangan Bentuk Tiga Dimensi

Namakan pepejal yang dapat dibentuk daripada setiap bentangan yang berikut. Name the solid which can be formed from each of the following nets.

CONTOH

1. Kon

2. Prisma

3. Silinder

4. Piramid

5. Kon

6. Silinder

7. Prisma

HEBAT LEMBARAN EWAK

51

Hari: _____ Tarikh: _____

DSKP SP6.2.1 TP3 **PT3** Persediaan ke arah PT3

6.2 Bentangan Bentuk Tiga Dimensi

B. Lukis bentangan bagi setiap bentuk tiga dimensi yang berikut. Draw the net for each of the following three dimensional shapes.

SP6.2.1 TP2

1. Prisma

2. Silinder

3. Kon

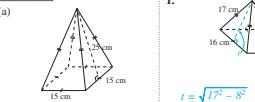
4. Piramid

52

6.3 Luas Permukaan Bentuk Tiga Dimensi

Cari luas permukaan bagi piramid dan prisma.
 Find the surface area of pyramid and prism.

CONTOH

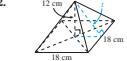
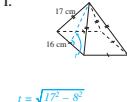
Luas permukaan

$$= 4\left(\frac{1}{2} \times 15 \times 25\right) + (15 \times 15) \\ = 750 + 225 \\ = 975 \text{ cm}^2$$

$$\begin{aligned} t &= \sqrt{10^2 - 8^2} \\ &= \sqrt{100 - 64} \\ &= \sqrt{36} \\ &= 6 \text{ cm} \end{aligned}$$

Luas permukaan

$$= 2\left(\frac{1}{2} \times 16 \times 6\right) + 2(10 \times 20) \\ + (20 \times 16) \\ = 96 + 400 + 320 \\ = 816 \text{ cm}^2$$

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 2\left(\frac{1}{2} \times 5 \times 12\right) + (5 \times 12) \\ &+ (12 \times 12) + (13 \times 12) \\ &= 60 + 60 + 144 + 156 \\ &= 420 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} k &= \sqrt{s^2 + l^2} \\ &= \sqrt{25 + 144} \\ &= \sqrt{169} \\ &= 13 \text{ cm} \end{aligned}$$

Luas permukaan

$$= 2\left(\frac{1}{2} \times (13 + 18) \times 12\right) \\ + (15 \times 13) + (15 \times 12) \\ + (15 \times 18) + (15 \times 13) \\ = 372 + 195 + 180 + 270 \\ + 195 \\ = 1212 \text{ cm}^2$$

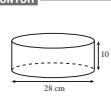
$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 2\left(\frac{1}{2} \times 15 \times 12\right) + (15 \times 12) \\ &+ (15 \times 18) + (15 \times 13) \\ &= 90 + 180 + 270 \\ &= 540 + 324 \\ &= 864 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

53

6.3 Luas Permukaan Bentuk Tiga Dimensi

Cari luas permukaan bagi silinder dan kon. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
 Find the surface area of cylinder and cone.

CONTOH

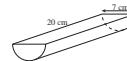

$$\begin{aligned} t &= \sqrt{10^2 + 12^2} \\ &= \sqrt{81 + 144} \\ &= \sqrt{225} \\ &= 15 \text{ cm} \end{aligned}$$

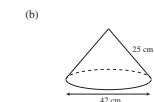
Luas permukaan

$$= 4\left(\frac{22}{7} \times 15 \times 15\right) + (16 \times 18) \\ = 540 + 324 \\ = 864 \text{ cm}^2$$

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 2\left(\frac{22}{7} \times 10^2\right) + \\ &\quad \left(2 \times \frac{22}{7} \times 15 \times 16\right) \\ &= 1232 + 880 \\ &= 2112 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 2\left(\frac{22}{7} \times 20^2\right) + \\ &\quad \left(2 \times \frac{22}{7} \times 3.5 \times 7\right) \\ &= 385 + 220 + 140 \\ &= 398.5 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= \left(\frac{22}{7} \times 21^2\right) + \\ &\quad \left(\frac{22}{7} \times 21 \times 25\right) \\ &= 1386 + 1650 \\ &= 3036 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= \left(\frac{22}{7} \times 10.5^2\right) + \\ &\quad \left(\frac{22}{7} \times 10.5 \times 20\right) \\ &= 346.5 + 660 \\ &= 1006.5 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} s &= \sqrt{24^2 + 7^2} \\ &= \sqrt{576 + 49} \\ &= \sqrt{625} \\ &= 25 \text{ cm} \end{aligned}$$

Luas permukaan

$$= \left(\frac{22}{7} \times 7^2\right) + \\ \left(\frac{22}{7} \times 7 \times 25\right) \\ = 154 + 550 \\ = 704 \text{ cm}^2$$

54

6.3 Luas Permukaan Bentuk Tiga Dimensi

A. Cari luas permukaan bagi setiap sfera yang berikut. [Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]
 Find the surface area of each of the following spheres.

CONTOH

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 4 \times \frac{22}{7} \times r^2 \\ &= 4 \times \frac{22}{7} \times 21^2 \\ &= 5544 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 4 \times \frac{22}{7} \times \left(\frac{35}{2}\right)^2 \\ &= 3850 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

B. Cari nilai s bagi setiap yang berikut.
 Find the value of s of each of the following.

1.

$$\begin{aligned} 2\left(\frac{1}{2} \times 9 \times 12\right) + 15x + 12x + 9x &= 324 \\ 108 + 36x &= 324 \\ 36x &= 324 - 108 \\ x &= \frac{216}{36} \\ &= 6 \end{aligned}$$

2.

$$\begin{aligned} (30 \times 30) + 4\left(\frac{1}{2} \times 30 \times x\right) &= 1920 \\ 900 + 60x &= 1920 \\ 60x &= 1920 - 900 \\ x &= \frac{1020}{60} \\ &= 17 \end{aligned}$$

3.

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 2\pi r h + 2\pi r^2 \\ &= 4092 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \left(2 \times \frac{22}{7} \times 21 \times x\right) + 2\left(\frac{22}{7} \times 21^2\right) &= 4092 \\ 132x + 2772 &= 4092 \\ 132x &= 4092 - 2772 \\ x &= \frac{1320}{132} \\ &= 10 \end{aligned}$$

4.

$$\begin{aligned} \text{Luas permukaan} &= 6s^2 + bl^2 \\ &= 6(21^2) + 21x^2 \\ &= 252 + 21x^2 \end{aligned}$$

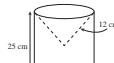
$$\begin{aligned} \left(\frac{22}{7} \times 10.5^2\right) + \left(\frac{22}{7} \times 10.5 \times x\right) &= 841.5 \\ 346.5 + 33x &= 841.5 \\ 33x &= 841.5 - 346.5 \\ x &= \frac{495}{33} \\ &= 15 \end{aligned}$$

55

6.3 Luas Permukaan Bentuk Tiga Dimensi

Selesaikan masalah yang berikut.
 Solve the following problems.

1.

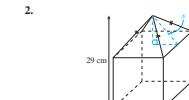

$$\begin{aligned} \text{Jumlah luas permukaan pepejal yang tinggal} &= \left(\frac{22}{7} \times 10.5 \times 12\right) + \left(2 \times \frac{22}{7} \times 10.5 \times 25\right) + \left(\frac{22}{7} \times 10.5^2\right) \\ &= 396 + 1650 + 346.5 \\ &= 2392.5 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

Rajah di sebelah menunjukkan sebuah silinder tegak dengan sebuah kon tegak dilukurkan daripada satu bujungnya. Hitung jumlah luas permukaan, dalam cm^2 , bagi pepejal yang tinggal.

The diagram shows a right cylinder with a right cone removed from one of its ends. Calculate the total surface area, in cm^2 , of the remaining solid.

[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]

$$\begin{aligned} s &= \sqrt{(29 - 24)^2 + 12^2} \\ &= \sqrt{5^2 + 12^2} \\ &= \sqrt{25 + 144} \\ &= \sqrt{169} \\ &= 13 \text{ cm} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Jumlah luas permukaan pepejal gubahan} &= \left(4 \times \frac{1}{2} \times 24 \times 13\right) + (5 \times 24 \times 24) \\ &= 624 + 2880 \\ &= 3504 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

Rajah di sebelah menunjukkan sebuah pepejal gubahan yang terdiri daripada sebuah kubus dan sebuah piramid tegak. Hitung jumlah luas permukaan, dalam cm^2 , bagi pepejal gubahan itu.

The diagram shows a composite solid consists of a cube and a right pyramid. Calculate the total surface area, in cm^2 , of the composite solid.

[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]

56

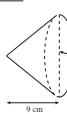
6.4 Isi Padu Bentuk Tiga Dimensi

Hitung isi padu bagi setiap pepejal geometri yang berikut.
Calculate the volume of each of the following geometric solids.

Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$

[SP6.4.2 TP3]

CONTOH

$$\text{Isi padu} \\ = \frac{1}{3} \times \frac{22}{7} \times 7^2 \times 9 \\ = 462 \text{ cm}^3$$

$$\text{Isi padu} \\ = 60 \times 9 \\ = 540 \text{ cm}^3$$

3.

$$\text{Isi padu} \\ = 13.86 \times 15 \\ = 207.9 \text{ cm}^3$$

4.

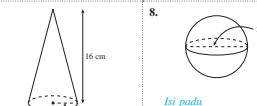
$$\text{Isi padu} \\ = \frac{22}{7} \times 3.5^2 \times 10 \\ = 385 \text{ cm}^3$$

6.

$$\text{Isi padu} \\ = \frac{1}{3} (10 \times 7) \times 9 \\ = 420 \text{ cm}^3$$

7.

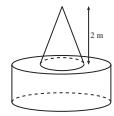
$$\text{Isi padu} \\ = \frac{1}{3} \times \frac{22}{7} \times 4.2^2 \times 16 \\ = 295.68 \text{ cm}^3$$

57

6.4 Isi padu Bentuk Tiga Dimensi

Selaksanya masalah yang berikut.
Solve the following problems.

1.

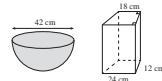
Rajah di sebelah menunjukkan sebuah model yang terdiri daripada sebuah kon tegak dan sebuah silinder. Diameter kon tegak dan silinder itu masing-masing ialah 2.1 m dan 2.8 m. Isi padu bagi model itu ialah 5.39 m³. Cari tinggi, dalam m, bagi silinder itu.

The diagram shows a model consisting of a right cone and a cylinder. The diameters of the cone and the cylinder are 2.1 m and 2.8 m respectively. The volume of the model is 5.39 m³. Find the height, in m, of the cylinder.

Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$

$$\left(\frac{1}{3} \times \frac{22}{7} \times 1.05^2 \times 2 \right) + \left(\frac{22}{7} \times 1.4^2 \times t \right) = 5.39 \\ 2.31 + 6.16t = 5.39 \\ 6.16t = 3.08 \\ t = \frac{3.08}{6.16} \\ = 0.5 \text{ m}$$

2.

Rajah di sebelah menunjukkan sebuah bekas berbentuk hemisferia yang berisi penuh dengan air dan sebuah bekas kosong berbentuk prisma. Jika semua air di dalam bekas berbentuk hemisferia itu dituang ke dalam bekas berbentuk prisma itu, hitung tinggi, dalam cm, air di dalam bekas berbentuk prisma itu.

The diagram shows a hemispherical container fully filled with water and an empty prism-shaped container. If all the water in the hemispherical container is poured into the prism-shaped container, calculate the height, in cm, of water in the prism-shaped container.

Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$

$$\frac{1}{2}(18 + 24) \times 12 \times h = \frac{2}{3} \times \frac{22}{7} \times 21^3 \\ 252h = 19404 \\ h = \frac{19404}{252} \\ = 77 \text{ cm}$$

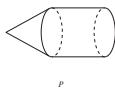
58

PRAKТИS PT3

Soalan 1

- (a) Rajah di bawah menunjukkan dua buah pepejal gubahan, P dan Q.

The diagram shows the composite solids, P and Q.

Berdasarkan rajah di atas, lengkapkan ayat-ayat di bawah dengan menggunakan perkataan yang diberi.

Based on the diagram, complete the sentence using the given words.

(i) P ialah gabungan ..... kon ..... dan ..... silinder .....
P is a combination of ..... cone ..... and ..... cylinder .....

(ii) Q ialah gabungan ..... hemisfera ..... dan ..... piramid .....
Q is a combination of ..... hemisphere ..... and ..... pyramid .....

- (b) Rajah di bawah menunjukkan sebuah prisma tegak.

The diagram shows a right prism.

(i) Nyatakan bilangan muka bagi prisma itu.

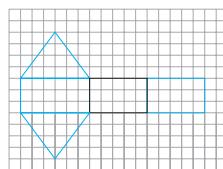
State the number of faces of the prism.

[1 markah/1 mark]

5

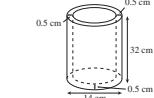
- (ii) Lengkapkan bentangan prisma itu pada grid segi empat sama yang bersisi 1 unit.
Complete the net of the prism on the square grid with sides of 1 unit.

[4 markah/4 marks]

- (c) Rajah di bawah menunjukkan sebuah bekas logam yang berbentuk silindri.

The diagram shows a metallic container which is cylindrical in shape.

Ketebalan bekas logam itu ialah 0.5 cm seperti yang ditunjukkan dalam rajah. Cari isi padu, dalam cm^3 , logam yang digunakan untuk membentuk bekas itu.

The thickness of the metallic container is 0.5 cm as shown in the diagram. Find the volume, in cm^3 , of metal used to make the container.

[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]

[3 markah/3 marks]

$$\text{Isi padu logam yang digunakan} \\ = \left(\frac{22}{7} \times 7^2 \times 32 \right) - \left(\frac{22}{7} \times \left(\frac{13}{2} \right)^2 \times (32 - 0.5) \right) \\ = 4928 - \left(\frac{22}{7} \times 6.5^2 \times 31.5 \right) \\ = 4928 - 4182.75 \\ = 745.25 \text{ cm}^3$$

59

Soalan 2

- (a) Pada ruang jawapan, tandakan (✓) bagi bentangan piramid yang betul dan (✗) bagi bentangan piramid yang salah.

In the answer space, mark (✓) for the correct net of pyramid and (✗) for the incorrect net of pyramid.

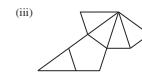
[3 markah/3 marks]

(✓)

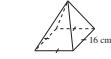
(✗)

(✓)

- (b) Rajah di bawah menunjukkan sebuah piramid dengan alas segi empat sama.

The diagram shows a pyramid with a square base.

Tinggi piramid itu ialah 6 cm. Hitung jumlah luas permukaan, dalam cm^2 , piramid itu.

The height of the pyramid is 6 cm. Calculate the total surface area, in cm^2 , of the pyramid.

[4 markah/4 marks]

$$\text{Tinggi sendeng piramid} = \sqrt{6^2 + 8^2} \\ = \sqrt{100} \\ = 10 \text{ cm}$$

Jumlah luas permukaan piramid

$$= 4 \left(\frac{1}{2} \times 16 \times 10 \right) + (16 \times 16) \\ = 320 + 256 \\ = 576 \text{ cm}^2$$

(c) Rajah di bawah menunjukkan sebuah bekas yang berbentuk hemisferia. Sebijik cawan yang berisi padu 80 cm^3 digunakan untuk mengisi air ke dalam bekas itu sehingga penuh.

The diagram shows a hemispherical container. A cup with the volume of 80 cm^3 is used to fill the container.

[3 markah/3 marks]

Cari bilangan kali yang minimum cawan itu digunakan untuk mengisikan air ke dalam bekas itu sehingga penuh.

Find the minimum number of times the cup is used to fill up the container fully with water.

[Guna/Use $\pi = \frac{22}{7}$]

[3 markah/3 marks]

Isi padu bekas berbentuk hemisferia

$$= \frac{2}{3} \times \frac{22}{7} \times 10.5^2 \times 5 \\ = 2425.5 \text{ cm}^3$$

Bilangan kali cawan digunakan

$$= \frac{2425.5}{80} \\ = 30.32$$

Maka, bilangan kali yang minimum cawan itu digunakan untuk memenuhi bekas itu dengan air ialah 31.

60

Hari: ..... Tarikh: .....

FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengalaskan
Konteks: Luas Permukaan Kon dan Hemisfera

Rajah di bawah menunjukkan sebuah sektor bulatan berpusat O . OP dan OQ pada sektor bulatan itu dicantumkan untuk membentuk sebuah kon. Kon itu kemudian digabungkan dengan sebuah hemisfera.
The diagram shows a sector with centre O . OP and OQ of the sector are combined to form a cone. The cone is then combined with a hemisphere.

RELAJ LEMBARAN SMAS

Cari jumlah luas permukaan, dalam cm^2 , bagi gabungan bentuk itu.
Find the total surface area, in cm^2 , of the combined shape.

[Guna/ $\pi = \frac{22}{7}$]

Katakan j jejeri kon.
 $2 \times \frac{22}{7} \times j = \frac{225^\circ}{360^\circ} \times 2 \times \frac{22}{7} \times 28$
 $j = 17.5 \text{ cm}$

Jumlah luas permukaan gabungan bentuk itu
 $= \left(\frac{22}{7} \times 17.5 \times 28\right) + \left(2 \times \frac{22}{7} \times 17.5^2\right)$
 $= 1540 + 1925$
 $= 3465 \text{ cm}^2$

Video Tutorial

Borang PPK-21

M.S. 122 – 128

DSKP SP7.1,3 TP1, TP2

PT3 Persediaan ke arah PT3

SP7.1.3 TP2

61

Hari: ..... Tarikh: .....

BAB 7 KOORDINAT COORDINATES

FAKTA UTAMA

Jarak di antara titik $A(x_1, y_1)$ dengan titik $B(x_2, y_2)$ /Distance between point $A(x_1, y_1)$ and point $B(x_2, y_2)$
 $= \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$

A. Tentukan jarak di antara setiap pasangan titik yang berikut.
Determine the distance between each of the following pairs of points.

1. P dan Q : P dan Q : **3 unit**

2. R dan S : R dan S : **6 unit**

3. T dan U : T dan U : **9 unit**

4. V dan W : V dan W : **5 unit**

B. Cari jarak di antara setiap pasangan titik yang berikut.
Find the distance between each of the following pairs of points.

CONTORH

(3, 1), (15, 6)
Jarak $= \sqrt{(15 - 3)^2 + (6 - 1)^2}$
 $= \sqrt{12^2 + 5^2}$
 $= \sqrt{169}$
 $= 13 \text{ unit}$

2. (11, 2), (3, 2)
Jarak $= 11 - 3$
 $= 8 \text{ unit}$

3. (4, 5), (4, 14)
Jarak $= 14 - 5$
 $= 9 \text{ unit}$

4.
Jarak $= \sqrt{(6 - 3)^2 + (7 - 3)^2}$
 $= \sqrt{3^2 + 4^2}$
 $= \sqrt{25}$
 $= 5 \text{ unit}$

5.
Jarak $= \sqrt{(8 - 2)^2 + (3 - 10)^2}$
 $= \sqrt{6^2 + (-7)^2}$
 $= \sqrt{85}$
 $= 9.22 \text{ unit}$

SP7.1.3 TP2

1. (1, 5), (6, 5)
Jarak $= 6 - 1$
 $= 5 \text{ unit}$

(1, 5) (6, 5)

2. (4, 5), (4, 14)
Jarak $= 14 - 5$
 $= 9 \text{ unit}$

(4, 14)

3. (4, 5), (4, 14)
Jarak $= 14 - 5$
 $= 9 \text{ unit}$

(4, 5)

4.
Jarak $= \sqrt{(6 - 3)^2 + (7 - 3)^2}$
 $= \sqrt{3^2 + 4^2}$
 $= \sqrt{25}$
 $= 5 \text{ unit}$

5.
Jarak $= \sqrt{(8 - 2)^2 + (3 - 10)^2}$
 $= \sqrt{6^2 + (-7)^2}$
 $= \sqrt{85}$
 $= 9.22 \text{ unit}$

(2, 10) (8, 3)

62

Hari: ..... Tarikh: .....

DSKP SP7.1,4 TP4, TP5

PT3 Persediaan ke arah PT3

7.1 Jarak dalam Sistem Koordinat Cartes

Selesaikan setiap yang berikut.
Solve each of the following.

SP7.1.4 TP4, TP5

1. Jarak di antara titik $A(5, 0)$ dengan titik $B(b, 0)$ ialah 4 unit. Cari nilai yang mungkin bagi b .
The distance between point $A(5, 0)$ and point $B(b, 0)$ is 4 units. Find the possible values of b .

$b - 5 = 4$ atau $5 - b = 4$
 $b = 4 + 5$ atau $b = 5 - 4$
 $b = 9$ atau $b = 1$

2. Panjang garis mencancang yang menyambungkan titik A dengan titik $B(2, 7)$ ialah 5 unit. Cari koordinat yang mungkin bagi titik A .
The length of a vertical line that joins point A and point $B(2, 7)$ is 5 units. Find the possible coordinates of point A .

Katakan koordinat bagi titik A ialah $(2, a)$.
 $a - 7 = 5$ atau $7 - a = 5$
 $a = 12$ atau $a = 2$
Koordinat yang mungkin bagi titik A ialah $(2, 12)$ dan $(2, 2)$.

3.

Rajah di sebelah menunjukkan tiga titik, P , Q , dan R , yang dilukiskan pada satrah Cartes. The diagram shows three points, P , Q and R , drawn on a Cartesian plane.

(a) Hitung jarak di antara
Calculate the distance between
(i) P dengan Q ,
 P and Q ,
(ii) P dengan R ,
 P and R ,
(iii) Q dengan R ,
 Q and R .

(b) Namakan segi tiga PQR mengikut sifat sisinya.
Name the triangle PQR according to its sides.

$P(2, 8)$, $Q(-2, 3)$, $R(6, 0)$

(a) $PQ = 8 - 3$
 $= 5 \text{ unit}$

(ii) $PR = \sqrt{(6 - 2)^2 + (0 - 8)^2}$ (iii) $QR = \sqrt{(6 - 2)^2 + (0 - 3)^2}$
 $= \sqrt{4^2 + (-8)^2}$
 $= \sqrt{80}$
 $= \sqrt{25}$
 $= 8.94 \text{ unit}$

(b) $PQ = QR$
Maka, PQR adalah segi tiga sama kaki.

63

Hari: ..... Tarikh: .....

DSKP SP7.2,3 TP1, TP2

PT3 Persediaan ke arah PT3

7.2 Titik Tengah dalam Sistem Koordinat Cartes

FAKTA UTAMA

Koordinat titik tengah bagi garis lurus yang menyambungkan titik $A(x_1, y_1)$ dan titik $B(x_2, y_2)$ /Coordinates of the midpoint joining point $A(x_1, y_1)$ and point $B(x_2, y_2)$
 $= \left(\frac{x_1 + x_2}{2}, \frac{y_1 + y_2}{2}\right)$

A. Nyatakan koordinat titik tengah bagi setiap garis yang berikut.
State the coordinates of the midpoints of each of the following lines.

CONTORH

(5, 3), (11, 1)
Titik tengah
 $= \left(\frac{5+11}{2}, \frac{3+1}{2}\right)$
 $= \left(\frac{16}{2}, \frac{4}{2}\right)$
 $= (8, 2)$

1. PQ : **(1, 4)**

2. RS : **(7, 5)**

3. TU : **(7, 2)**

4. VW : **(4, 3)**

5. Cari titik tengah bagi tembergang garis yang menyambungkan setiap pasangan titik yang berikut.
Find the midpoints of the line segment joining each of the following pairs of points.

SP7.2.3 TP2

1. $(2, 4), (14, 4)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{2+14}{2}, \frac{4+4}{2}\right)$
 $= \left(\frac{16}{2}, \frac{8}{2}\right)$
 $= (8, 4)$

2. $(7, 5), (3, 5)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{7+3}{2}, \frac{5+5}{2}\right)$
 $= \left(\frac{10}{2}, \frac{10}{2}\right)$
 $= (5, 5)$

3. $(1, 2), (1, 16)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{1+1}{2}, \frac{2+16}{2}\right)$
 $= \left(\frac{2}{2}, \frac{18}{2}\right)$
 $= (1, 9)$

4. $(6, 7), (6, 13)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{6+6}{2}, \frac{7+13}{2}\right)$
 $= \left(\frac{12}{2}, \frac{20}{2}\right)$
 $= (6, 10)$

5. $(2, 5), (8, 9)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{2+8}{2}, \frac{5+9}{2}\right)$
 $= \left(\frac{10}{2}, \frac{14}{2}\right)$
 $= (5, 7)$

6. $(4, 7), (6, 9)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{4+6}{2}, \frac{7+9}{2}\right)$
 $= \left(\frac{10}{2}, \frac{16}{2}\right)$
 $= (5, 8)$

7. $(9, 1), (5, 17)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{9+5}{2}, \frac{1+17}{2}\right)$
 $= \left(\frac{14}{2}, \frac{18}{2}\right)$
 $= (7, 9)$

8. $(7, 1), (5, 7)$
Titik tengah
 $= \left(\frac{7+5}{2}, \frac{1+7}{2}\right)$
 $= \left(\frac{12}{2}, \frac{8}{2}\right)$
 $= (6, 4)$

SP7.2.3 TP2

1. $(1, 4)$

2. $(7, 5)$

3. $(7, 2)$

4. $(4, 3)$

5. $(5, 5)$

6. $(8, 4)$

7. $(5, 7)$

8. $(6, 4)$

64

Soalan 2

(a) Dalam rajah di bawah, P , Q dan R ialah titik bagi sebuah segi tiga.
In the diagram, P , Q and R are the vertices of a triangle.

Tentukan sama ada $\angle PQR = 90^\circ$ atau bukan.
Buktikan.
Determine whether $\angle PQR = 90^\circ$. Prove it.
[3 markah/3 marks]

$$PR^2 = (12 - 1)^2 + (5 - 7)^2 \\ = 125 \\ PQ^2 = (4 - 1)^2 + (1 - 7)^2 \\ = 45 \\ QR^2 = (12 - 4)^2 + (5 - 1)^2 \\ = 80 \\ PQ^2 + QR^2 = 45 + 80 \\ = 125 \\ = PR^2$$

Maka, $\angle PQR = 90^\circ$.

(b) Dalam rajah di bawah, P ialah pusat bulatan. Garis lurus QRS adalah berserenjang dengan garis lurus TPR .
In the diagram, P is the centre of the circle. The straight line QRS is perpendicular to the straight line TPR .

(i) Cari koordinat titik R .
Find the coordinates of point R .
[1 markah/1 mark]

$$R \text{ ialah titik tengah } QS. \\ R = \left(\frac{6+20}{2}, \frac{18+4}{2} \right) \\ = \left(\frac{26}{2}, \frac{22}{2} \right) \\ = (13, 11)$$

(ii) Cari panjang QR , dalam unit.
Find the length of QR , in unit.
[1 markah/1 mark]

$$QR = \sqrt{(13 - 6)^2 + (11 - 18)^2} \\ = \sqrt{29} \\ = 5.39 \text{ unit}$$

69

(ii) Cari panjang PT , dalam unit.
Find the length of PT , in unit.
[1 markah/1 mark]

$$\begin{aligned} PT &= PQ \\ &= \sqrt{(6 - 14)^2 + (18 - 12)^2} \\ &= \sqrt{(-8)^2 + 6^2} \\ &= \sqrt{100} \\ &= 10 \text{ unit} \end{aligned}$$

(iii) Cari luas bulatan itu.
Find the area of the circle.
[2 markah/2 marks]

$$\begin{aligned} \text{Luas bulatan} \\ &= \frac{\pi}{4} \times 10^2 \\ &= 314\frac{2}{7} \text{ unit}^2 \end{aligned}$$

(c) Dalam rajah di bawah, Q ialah titik tengah bagi garis lurus PR .
In the diagram, Q is the midpoint of straight line PR .

Hari: ..... Tarikh: .....

FOKUS KBAT

Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi
Konteks: Jarak dalam Sistem Koordinat Cartes

1. Antara titik berikut, yang manakah paling hampir kepada titik $P(6, 9)^\circ$?
Which of the following points is nearest to point $P(6, 9)^\circ$?

$Q(1, 4)$ $R(3, 10)$ $S(7, 13)$ $T(10, 5)$

HELAH LEMBARAN PERAK

$$PQ = \sqrt{(1 - 6)^2 + (4 - 9)^2}$$

$$= \sqrt{(-5)^2 + (-5)^2}$$

$$= \sqrt{50} \text{ unit}$$

$$PR = \sqrt{(10 - 6)^2 + (10 - 9)^2}$$

$$= \sqrt{(-2)^2 + 1^2}$$

$$= \sqrt{5} \text{ unit}$$

$$PS = \sqrt{(7 - 6)^2 + (13 - 9)^2}$$

$$= \sqrt{1^2 + 4^2}$$

$$= \sqrt{17} \text{ unit}$$

$$PT = \sqrt{(10 - 6)^2 + (5 - 9)^2}$$

$$= \sqrt{4^2 + 4^2}$$

$$= \sqrt{32} \text{ unit}$$

Maka, titik R paling hampir kepada titik P .

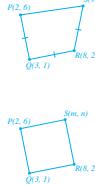
Kemahiran Kognitif: Mengaplikasi

Konteks: Jarak dan Titik Tengah dalam Sistem Koordinat Cartes

2. Din melukis sebuah segi empat sama $PQRS$ dengan menyambungkan titik $P(2, 6)$, $Q(3, 1)$, $R(8, 2)$ dan $S(9, 7)$. Didapat bucuwa salah satu daripada bucu itu adalah salah. Tanpa melukis bentuk $PQRS$, tentukan bucu yang salah itu. Seterusnya, cari koordinat yang betul bagi bucu itu.
Din draws a square $PQRS$ by joining points $P(2, 6)$, $Q(3, 1)$, $R(8, 2)$ and $S(9, 7)$. It is found that one of the vertices is incorrect. Without drawing the shape of $PQRS$, determine the incorrect vertex. Hence, find the correct coordinates of the vertex.

$$\begin{aligned} PQ &= \sqrt{(3 - 2)^2 + (1 - 6)^2} & QR &= \sqrt{(8 - 3)^2 + (2 - 1)^2} & RS &= \sqrt{(9 - 8)^2 + (7 - 2)^2} & PS &= \sqrt{(9 - 2)^2 + (7 - 6)^2} \\ &= \sqrt{1^2 + (-5)^2} & & = \sqrt{5^2 + 1^2} & & = \sqrt{1^2 + 5^2} & & = \sqrt{7^2 + 1^2} \\ &= \sqrt{26} \text{ unit} & & = \sqrt{26} \text{ unit} & & = \sqrt{26} \text{ unit} & & = \sqrt{50} \text{ unit} \end{aligned}$$

Maka, bucu S adalah salah.

$$\text{Titik tengah } PR = \left(\frac{2+8}{2}, \frac{6+2}{2} \right) = (5, 4)$$

Katakan koordinat yang betul bagi titik S ialah (m, n) .

$$\text{Maka, } \left(\frac{3+m}{2}, \frac{1+n}{2} \right) = (5, 4)$$

$$\frac{3+m}{2} = 5 \quad , \quad \frac{1+n}{2} = 4$$

$$3+m = 10 \quad 1+n = 8$$

$$m = 7 \quad n = 7$$

Koordinat yang betul bagi titik S ialah $(7, 7)$.

70

BAB 8
GRAF FUNGSI
GRAPH OF FUNCTIONS
HEMAT MATEMATIK MODUL 8

Buku Teks M.S. 147 – 150 DSKP SP8.1.1, 8.1.2 TP1 Persediaan ke arah PT3

8.1 Fungsi

A. Nyatakan jenis hubungan bagi setiap rajah yang berikut dan tandakan ($\checkmark$) bagi hubungan yang merupakan fungsi.
State the type of relations for each of the following diagrams and tick ($\checkmark$) the relations that are functions.

1. Hubungan satu kepada satu
One $\rightarrow$ one relation

2. Hubungan satu kepada banyak
One $\rightarrow$ many relation

3. Hubungan banyak kepada satu
Many $\rightarrow$ one relation

4. Hubungan banyak kepada banyak
Many $\rightarrow$ many relation

B. Tentukan sama ada setiap yang berikut ialah suatu fungsi dan berikan justifikasi anda.
Determine whether each of the following is a function and give your justification.

1. Fungsi. Setiap nilai x mempunyai satu nilai y yang sepadan. Hubungan satu kepada satu.
Function. Every value of x has a unique corresponding value of y . One-to-one relationship.

x	-2	-1	0	1	2
y	12	3	0	1	12

2. Bukan fungsi. Satu objek dalam domain mempunyai lebih daripada satu imej. Hubungan satu kepada banyak.
Not a function. One object in the domain has more than one image. One-to-many relationship.

3. (RM, Malaysia), (€, Italy), (£, England), (¥, Jepun), (€, Jerman)
Bukan fungsi. € ialah mata wang bagi Italy dan Jerman. Hubungan satu kepada banyak.

4. $f(x) = x^3 - 5$
Fungsi. Setiap nilai x mempunyai nilai $f(x)$ yang sepadan. Hubungan satu kepada satu.

71

Hari: ..... Tarikh: .....

Buku Teks M.S. 151 – 157 DSKP SP8.2.1 TP2, TP3 PT3 Persediaan ke arah PT3

8.2 Graf Fungsi

Lengkapkan jadual nilai bagi setiap fungsi yang berikut. Seterusnya, lukis graf fungsi dengan menggunakan skala yang diberi.
Complete the table of values of each of the following functions. Then, draw the graphs of the functions, using the given scales.

1. $y = 5 - x$

x	-3	-2	-1	0	1	2	3
y	8	7	6	5	4	3	2

Skala pada paksi-x: 2 cm kepada 1 unit
Scale on the x-axis: 2 cm to 1 unit
Skala pada paksi-y: 2 cm kepada 2 unit
Scale on the y-axis: 2 cm to 2 units

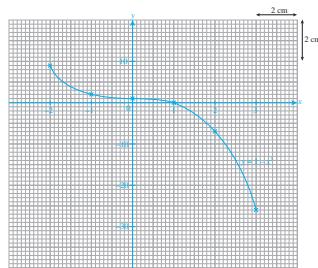
2. $y = 2x^2 - x - 3$

x	-3	-2	-1	0	1	2	3
y	18	7	0	-3	2	12	

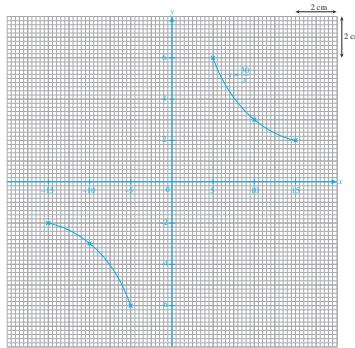
Skala pada paksi-x: 2 cm kepada 1 unit
Scale on the x-axis: 2 cm to 1 unit
Skala pada paksi-y: 2 cm kepada 5 unit
Scale on the y-axis: 2 cm to 5 units

72

$y = 1 - x^3$														
<table border="1"> <tr> <td>x</td><td>-2</td><td>-1</td><td>0</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td></tr> <tr> <td>y</td><td>9</td><td>2</td><td>1</td><td>0</td><td>-7</td><td>-26</td></tr> </table>	x	-2	-1	0	1	2	3	y	9	2	1	0	-7	-26
x	-2	-1	0	1	2	3								
y	9	2	1	0	-7	-26								

3. $y = \frac{30}{x}$

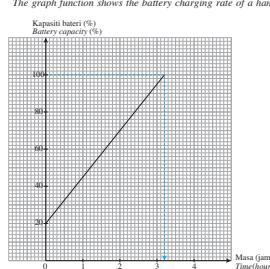
x	-15	-10	-5	5	10	15
y	-2	-3	-6	6	3	2

8.2 Graf Fungsi

Jawab soalan-soalan yang berikut berdasarkan graf fungsi yang diberi.
Answer the following questions based on the given graphs of functions.

1. Graf fungsi di bawah menunjukkan kadar pengesanan bateri sebuah telefon bimbit.

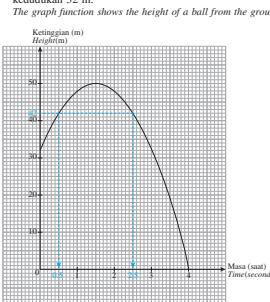

- (a) Berapakah peratus kapasiti bateri telefon bimbit itu pada awalnya?
What is the percentage of the handphone battery capacity at first?
20%

- (b) Adakah kapasiti bateri telefon bimbit itu bertambah dengan kadar yang sekata?
Does the handphone battery capacity increase at a constant rate?
Ya

- (c) Berapakah tempoh masa yang diperlukan untuk mengecas bateri itu kepada kapasiti penuh?
What is the time taken to charge the battery to full capacity?
3.2 jam

2. Graf fungsi di bawah menunjukkan ketinggian sebiji bola dari lantai selepas bola itu dilontar dari kedudukan 32 m.

- (a) Berapakah tinggi maksimum yang dicapai oleh bola itu?
What is the maximum height reached by the ball?
50 m

- (b) Bilakah bola itu akan menyentuh lantai selepas dilontar?
When will the ball hit the ground after it is thrown?
4 saat

- (c) Pada saat keberapakah bola itu akan mencapai ketinggian 42 m?
At what second will the ball reach the height of 42 m?
0.5 saat dan 2.5 saat

8.2 Graf Fungsi

Selesaikan setiap masalah yang berikut.
Solve each of the following problems.

1. Luas, A cm^2 , sebiji kek berbentuk segi empat tepat dengan lebar x cm dan panjang $2x$ cm diwakili oleh fungsi $A = 2x^2$.

The area, A cm^2 , of a rectangular cake of width x cm and length $2x$ cm is represented by the function $A = 2x^2$.

- (a) Lengkapkan jadual nilai di bawah.
Complete the table of values.

x	0	5	10	15	20	25	30
A	0	50	200	450	800	1250	1800

- (b) Dengan menggunakan skala 2 cm kepada 10 cm pada paksi-x dan 2 cm kepada 500 cm^2 pada paksi-A, plot satu graf bagi fungsi $A = 2x^2$ untuk $0 \leq x \leq 30$.

By using a scale of 2 cm to 10 cm on the x-axis and 2 cm to 500 cm^2 on the y-axis, plot a graph of the function $A = 2x^2$ for $0 \leq x \leq 30$.

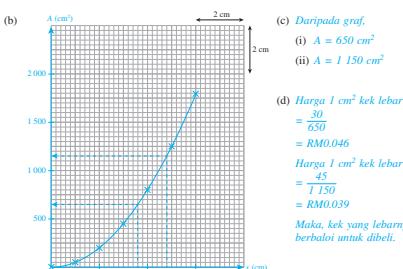
- (c) Daripada graf di (b), tentukan luas kek apabila

From the graph in (b), determine the area of the cake when

- (i) $x = 18$ cm,
(ii) $x = 24$ cm.

- (d) Kek yang lebarnya 18 cm dan 24 cm masing-masing berharga RM30 dan RM45. Tentukan kek manakah lebih berbaloi untuk dibeli.

The price of cakes with width 18 cm and 24 cm are RM30 and RM45 respectively. Determine which cake is more worth to buy.

(c) Daripada graf,

$$(i) A = 650 \text{ cm}^2$$

$$(ii) A = 1150 \text{ cm}^2$$

(d) Harga 1 cm² kek lebar 18 cm

$$= \frac{30}{18} = \frac{5}{3}$$

$$= \text{RM}0.046$$

Harga 1 cm² kek lebar 24 cm

$$= \frac{45}{24} = \frac{15}{8}$$

$$= \text{RM}0.039$$

Maka, kek yang lebarnya 24 cm lebih berbaloi untuk dibeli.

2. Gaji bulanan Linda dan Hetty masing-masing ialah RM1 500 dan RM1 800 pada tahun 2016. Kenaikan gaji tahunan bagi Linda dan Hetty masing-masing ialah RM200 dan RM150.

The monthly salaries of Linda and Hetty in the year 2016 are RM1 500 and RM1 800 respectively. The yearly increment of Linda and Hetty are RM200 and RM150 respectively.

- (a) Cari fungsi bagi gaji Linda, RMy_1 , dan gaji Hetty, RMy_2 , bagi x tahun yang berikutnya.

Find the function of Linda's salary, RMy_1 , and Hetty's salary, RMy_2 , for the following x years.

$$y_1 = 1500 + 200x$$

$$y_2 = 1800 + 150x$$

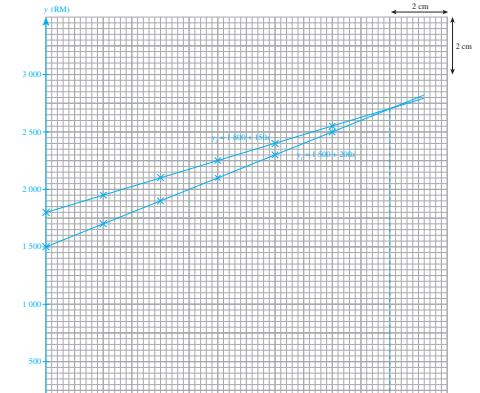
- (b) Berdasarkan fungsi-fungsi di (a), lengkapkan jadual nilai di bawah.

Based on the functions in (a), complete the table of values.

x	0	1	2	3	4	5
y_1	1 500	1 700	1 900	2 100	2 300	2 500
y_2	1 800	1 950	2 100	2 250	2 400	2 550

- (c) Dengan menggunakan skala 2 cm kepada 1 tahun pada paksi-x dan 2 cm kepada RM500 pada paksi-y, plot graf bagi fungsi-fungsi itu.

By using a scale of 2 cm to 1 year on the x-axis and 2 cm to RM500 on the y-axis, plot the graph of the functions.

- (d) Daripada graf di (c), tentukan selepas berapa tahunkah gaji Linda dan Hetty adalah sama.

From the graph in (c), determine after how many years Linda's and Hetty's salaries are the same.

Tahun ke-6